

RASEBORG
RAASEPORI

PLAN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGIK i Raseborg stad

Godkänd i bildningsnämnden 14.6.2022

Innehållsförteckning

I. DEN LOKALA PLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDE AV DEN	6
1.1. Planen för småbarnspedagogik i Raseborg	6
1.1.1. Den gruppvisa planen för småbarnspedagogik	6
1.1.2. Barnets plan för småbarnspedagogik	7
2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL	10
2.1. Värdegrunden	12
2.1.1. Barnens och vårdnadshavarnas prioriteringar när det gäller värdegrunden för småbarnspedagogisk verksamhet	12
2.2. Synen på lärande	13
2.3. Mångsidig kompetens	13
2.4. Verksamhetsformer och samarbete i Raseborg	14
2.4.2. Samarbete vid övergångar	15
2.4.3. Mångprofessionellt samarbete	16
2.4.4. Samarbete med övriga instanser	16
3. VERKSAMHETSKULTUREN	18
3.1. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen	18
3.2. En kvalitativ verksamhetskultur inom småbarnspedagogiken i Raseborg	20
3.3. Mångsidiga lärmiljöer	21
3.4. Närmiljöer i Raseborg	22
3.5. Hälsosam och hållbar livsstil	22
3.6. Samarbete med vårdnadshavarna inom småbarnspedagogiken i Raseborg	22
4. PRINCIPER FÖR SMÅBARNSPEDAGOGISK VERKSAMHET	24
4.1. Pedagogisk dokumentation	24
4.2. Mångsidiga arbetssätt	25
4.3. Leken	26
4.4. Lärområden	26
4.4.1. Språkens rika värld	27
4.4.2. Mina många uttrycksformer	28
4.4.3. Jag och vår gemenskap	28
4.4.4. Jag utforskar min omgivning	29
4.4.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas	30
4.5. Precisering gällande språk och kultur	30
4.5.1. Två- och flerspråkighet i Raseborg	31
5. STÖD FÖR BARNET	34
5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd	34
5.1.1. Specialpedagogikens ledningsgrupp	36
5.2. Samarbete i samband med stöd	37
5.2.1. Samarbete med barnet och vårdnadshavaren	37
5.2.2. Sektorsövergripande samarbete	37
5.3. Genomförandet av stödet inom småbarnspedagogiken	38
5.3.1. Stödnivåer	39
5.3.2. Stödformer	39
5.4. Bedömning av stödet för barnet	40
5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd	41
5.6. Beslut om intensifierat stöd och särskilt stöd samt stödtjänster	41
5.6.1. Förfaringsprocessen i Raseborg	41
6. UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN	44
6.1. Utvärderingen på lokal nivå	44
6.2. Utvärderingen på den pedagogiska verksamhetens nivå	44
6.3. Publicering av utvärderingens resultat	45

A young child with blonde hair, wearing a blue denim cap, a white tank top with yellow and blue animal prints, and denim shorts, stands in the doorway of a red wooden building. The child is looking out towards the right. The building has a white wooden door and a red wooden frame. The ground is covered with dry leaves and grass. The text "I. DEN LOKALA PLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDE AV DEN" is overlaid on the image in white, bold, sans-serif font. A wavy line is positioned below the text.

I.
**DEN LOKALA PLANENS
BETYDELSE OCH
UPPGÖRANDE AV DEN**

I. DEN LOKALA PLANENS BETYDELSE OCH UPPGÖRANDE AV DEN

Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken. Den lokala planen för småbarnspedagogik görs upp i enlighet med Grunderna för planen för småbarnspedagogik som är en nationell föreskrift som utfärdats av Utbildningsstyrelsen 2016 och reviderats 2022 enligt lagen om småbarnspedagogik. Uppgörandet av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs av lagen om småbarnspedagogik där målen och barnets rätt till småbarnspedagogik fastställs.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och en viktig del av barnets uppväxt och lärtig. Avsikten med den nationella styrningen av småbarnspedagogiken är att skapa likvärdiga förutsättningar för en helhetsmässig uppväxt, utveckling och lärande för de barn som deltar i småbarnspedagogiken. Den lokala planen för småbarnspedagogik görs upp i enlighet med Uppgörande av grunderna för planen för småbarnspedagogik styrs av lagen om småbarnspedagogik där målen och barnets rätt till småbarnspedagogik fastställs.

Småbarnspedagogiken är en del av det finländska utbildningssystemet och ett viktigt skede i barnets uppväxt och lärtig. Syftet är att stödja barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer. Till det här hör alla barns lika rättigheter, jämlikhet, likabehandling, icke-diskriminering och värdesättning av mångfald samt social delaktighet och gemenskap. Inkludering är ett omfattande begrepp och gäller alla barn. Inkludering ska ses som en princip, en värdering och ett sätt att tänka som berör anordnandet av småbarnspedagogiken som helhet. Dessa grunder har utarbetats i enlighet med principerna om inkludering, som särskilt behandlas i samband med värdegrunden i kapitel 2, ur verksamhetskulturens synvinkel i kapitel 3 och med beaktande av stödet för barnet i kapitel 5.

Vårdnadshavarna bär det primära ansvaret för sina barns fostran. Småbarnspedagogiken stödjer och kompletterar hemmens fostrande uppdrag och bidrar till barnens välbefinnande. Med småbarnspedagogik avses en systematisk och målinriktad helhet som består av fostran, undervisning och vård, i vilken i synnerhet pedagogiken betonas.

Den lokala planen är en viktig del i styrsystemet. Den beskriver och styr genomförandet av såväl nationella mål som mål och uppdrag som anses viktiga på lokal nivå. Planen ger en gemensam grund och riktlinje för det vardagliga arbetet inom den småbarnspedagogiska verksamheten. Den är ett strategiskt och pedagogiskt verktyg som styr anordnarens verksamhet och det småbarnspedagogiska arbetet. Planen för småbarnspedagogik förenar övrig lokal verksamhet som ordnas för att främja barnens

uppväxt, välbefinnande och lärande.

Vid uppgörande av den lokala planen för småbarnspedagogik har vikt fästs vid kontinuiteten i lärtigen för barnet från den småbarnspedagogiska verksamheten, i förskolan, i den grundläggande utbildningen och i gymnasieutbildningen. Kontinuiteten främjas särskilt i beskrivningen av värdegrunden, synen på lärandet, den pedagogiska miljön och arbetsmetoderna samt utvecklande av verksamhetskulturen.

Vid uppgörande av den lokala planen 2022 har vårdnadshavare och personal inom småbarnspedagogiken medverkat. Arbetsgrupperna som arbetat med revideringen har varit SAK (planerings, utvärderings och utvecklingsarbetsgrupp) samt specialdagvårdens ledningsgrupp. Den lokala planen grundar sig på Planen för småbarnspedagogik i Raseborg 2018.

Planen för småbarnspedagogik är en helhet som omfattar tre nivåer. Den består av de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, de lokala planerna för småbarnspedagogik och barnens planer för småbarnspedagogik.

I.1. Planen för småbarnspedagogik i Raseborg

Planen för småbarnspedagogik i Raseborg bygger på de nationella grunderna för planen för småbarnspedagogik, som kompletteras med de särdrag som finns i Raseborg. Planen för småbarnspedagogik i Raseborg preciserar, styr och stöder förverkligandet av småbarnspedagogik i stadens daghem, inom familjedagvården, den privata dagvården och öppen småbarnspedagogik. I planen bestäms målen och det centrala innehållet i småbarnspedagogiken, samarbetet, hur småbarnspedagogiken anordnas och förverkligas samt på vilket sätt utvärdering och utvecklingsarbete genomförs.

I.1.1. Den gruppvisa planen för småbarnspedagogik

Utgående från Raseborgs plan för småbarnspedagogik görs inför varje verksamhetsår gruppvisa planer för varje barngrupp. Målet med den gruppvisa planen är att fungera som ett dokument för att kontinuerligt planera, utvärdera och utveckla verksamheten på den egna avdelningen.

Bottnet för den gruppvisa planen är gemensam för all småbarnspedagogisk verksamhet på de kommunala daghemmen i Raseborg. I gruppvisa planen tas hänsyn till varje barns individuella planer. Hela gruppens personal deltar i uppgörande av planen men ansvaret för uppgörande av planen ligger hos lärarna inom småbarnspedagogik. Den gruppvisa planen godkänns av föreståndaren under början av verksamhetsåret. Planen bör utvärderas och uppdateras kontinuerligt under verksamhetsåret minst tre gånger per år i oktober, i mars och i slutet av verksamhetsåret i juni. Planen uppdateras alltid vid behov och vid personalbyten. I juni utvärderas hela verksamhetsåret och utvärderingen ligger som grund för planeringen av kommande verksamhetsår. Daghemsföreståndaren ansvarar för att de gruppvisa planerna utvärderas. De centrala delarna av gruppens plan sammanfattas och delges barngruppens vårdnadshavare.

1.1.2. Barnets plan för småbarnspedagogik

Barnets plan för småbarnspedagogik uppgörs för varje barn på ett daghem eller i familjedagvård och ska utgå från barnets behov och barnets bästa. De mål som anges i planen ska gälla den pedagogiska verksamheten. Personalen ska i samarbete med vårdnadshavarna utarbeta barnets plan för småbarnspedagogik då barnet börjar på daghem eller i familjedagvård. Barnets åsikt och önskemål ska klarläggas och beaktas i planen. Personalen har ansvar för att hitta lämpliga sätt att klarlägga barnets perspektiv. De mål som beskrivs i barnens individuella planer för småbarnspedagogik ska beaktas då verksamheten i barngruppen planeras och lärmiljöerna utvecklas. I Raseborg uppgörs barnets individuella plan för småbarnspedagogik inom två månader från att barnet inlett den småbarnspedagogiska verksamheten.

I barnets plan för småbarnspedagogik anges mål och åtgärder som stödjer barnets utveckling, lärande och välbefinnande. I planen ska barnets kunnande, styrkor, intresseområden, och **individuella behov** stödbehov och stödåtgärder beskrivas. Det är viktigt att vårdnadshavarens och personalens iakttagelser och uppfattningar om barnets utveckling och lärande samt förmåga att fungera i grupp överensstämmer med det som anges i barnets plan för småbarnspedagogik. Planen ska också beakta barnets språkliga, kulturella och åskådningsmässiga bakgrund.

I barnets plan för småbarnspedagogik anges barnets eventuella stödbehov och stödåtgärder för utveckling och lärande och hur stödet genomförs. I småbarnspedagogiken används stöd på tre

nivåer, med syfte att upptäcka och tillgodose ett jämnt stöd till barn i behov av stöd. Om barnet har en långvarig sjukdom som kräver läkemedelsbehandling på daghemmet eller i familjedagvården ingår en skild plan för läkemedelsbehandling i barnets individuella plan för småbarnspedagogik.

Barn med annat modersmål än finska och svenska får vid behov stöd för sin språkinläring. Vid planering och utvärdering av stödet kan språk- och kulturläraren inom småbarnspedagogik konsulteras. Mål och metoder för pedagogiska verksamheten gällande barnets språkstöd antecknas i barnets individuella plan.

Processen med barnets plan för småbarnspedagogik omfattar olika skeden. I processen deltar de personer som ansvarar för barnets undervisning, fostran och vård, tillsammans med vårdnadshavaren och barnet. Sakkunniga och andra parter som stödjer barnets utveckling och lärande deltar vid behov i utarbetandet av planen. Då planen utarbetas ska pedagogisk dokumentation användas. Vid daghemmen ansvarar och uppgör en person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik för att barnets individuella plan för småbarnspedagogik utarbetas och utvärderas. Läraren inom småbarnspedagogik för samtalen med vårdnadshavarna gällande uppgörande och utvärdering av barnets individuella plan.

Inom familjedagvården är det dagvårdsplaneraren som leder arbetet för uppgörande av barnets plan.

Genomförandet av barnets plan för småbarnspedagogik ska utvärderas och planen ska ses över minst en gång om året. Planen ska dock alltid granskas då barnets behov kräver det. Initiativet till att granska planen kan komma från personalen, någon annan myndighet som man samarbetat med i frågor som gäller barnet eller från barnets vårdnadshavare. Då barnets plan för småbarnspedagogik utvärderas ska fokus särskilt läggas på hur verksamheten organiserats och hur pedagogiken genomförts.

Barnets plan för småbarnspedagogik är sekretessbelagd. Enligt lagen om småbarnspedagogik har de personer som ansvarar för barnets småbarnspedagogik och de personer som deltar i bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna eller deras genomförande trots sekretessbestämmelserna rätt att av varandra få och att till varandra och till dem som ordnar eller tillhandahåller småbarnspedagogik lämna sådana uppgifter om barnet som är nödvändiga för att anordna och tillhandahålla småbarnspedagogik och för att bedöma stödet. Syftet med informationsöverföringen är att trygga att småbarnspedagogiken genomförs utgående från

barnets bästa. Bestämmelserna om att få och lämna ut uppgifter gäller också situationer när barnet övergår från småbarnspedagogik som ordnas av en kommun eller privat serviceproducent till småbarnspedagogik som ordnas av en annan kommun eller privat serviceproducent eller då barnet övergår från småbarnspedagogiken till förskoleundervisningen eller den grundläggande utbildningen.¹

[1] Lag om småbarnspedagogik (540/2018)

[2] Lag om grundläggande utbildning (628/1998) och förordning om grundläggande utbildning (852/1998)

A young child in a blue sweater is reaching for blueberries in a field. The child's hand is visible, holding a small branch with several dark blue berries. The background is a soft-focus green field with a tree trunk visible. The text is overlaid in the center of the image.

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

2. SMÅBARNSPEDAGOGIKENS UPPDRAG OCH ALLMÄNNA MÅL

Den småbarnspedagogiska verksamheten är en samhällsservice som har många uppdrag. Småbarnspedagogikens uppdrag är att i samarbete med vårdnadshavarna främja barnets helhetsmässiga uppväxt, utveckling och lärande.

Enligt lagen om småbarnspedagogik är syftet med småbarnspedagogiken att:

1. Hos varje barn **FRÄMJA** en helhetsmässig uppväxt, utveckling, hälsa och ett helhetsmässigt välbefinnande i enlighet med barnets ålder och utveckling.
2. **STÖDJA** barnets förutsättningar för lärande och främja livslångt lärande och uppfyllandet av utbildningsmässig jämlikhet i enlighet med inkluderande principer.
3. **ORDNA** mångsidig pedagogisk verksamhet med utgångspunkt i barns lek, rörelse, konst och kulturtradition samt ge barnet möjligheter till positiva upplevelser av lärande.
4. **SÄKERSTÄLLA** en småbarnspedagogisk miljö som är utvecklande, främjar inläring och är hälsosam och trygg.
5. **TRYGGA** ett verksamhetsätt som respekterar barnet och så bestående förhållanden som möjligt för växelverkan mellan barnet och personalen inom småbarnspedagogiken.
6. **ERBJUDA** alla barn likvärdiga möjligheter till småbarnspedagogik, främja jämställdhet mellan könen samt ge färdigheter att förstå och respektera den allmän kulturtraditionen samt vars och ens språkliga, kulturella, religiösa och livsåskådningsmässiga bakgrund.
7. **IDENTIFIERA** barnets individuella behov av stöd och, när det uppkommit behov av stöd, organisera ett ändamålsenligt stöd inom småbarnspedagogiken, vid behov i form av mångprofessionellt samarbete.
8. **UTVECKLA** barnets förmåga till samarbete och växelverkan, främja barnets förmåga att delta i kamratgruppen samt vägleda barnet mot ett etiskt ansvarstagande och hållbart handlingsätt, respekt för andra människor och samhällsmedlemskap.
9. **SÄKERSTÄLLA** barnets möjligheter att få delta i och påverka sådana angelägenheter som berör barnet självt.
10. I samverkan med barnet och dess föräldrar eller andra vårdnadshavare **FRÄMJA EN HARMONISK UTVECKLING** hos barnet och dess holistiska välbefinnande samt stödja barnets föräldrar eller andra vårdnadshavare i fostringsarbetet.

De småbarnspedagogiska tjänsterna ska främja jämlikhet och likabehandling mellan barnen och förebygga marginalisering. De kunskaper och färdigheter som barnen tillägnat sig i den småbarnspedagogiska verksamheten stärker deras delaktighet och aktiva deltagande i samhället. Småbarnspedagogiken stödjer också vårdnadshavarna i det fostrande arbetet och möjliggör att de kan delta i arbetslivet eller studier. Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt till att få stöd, oberoende av anordnare av småbarnspedagogik. Småbarnspedagogiken ska ordnas och utvecklas enligt principen om inkludering och då har alla barn, oberoende av till exempel behov av stöd, funktionsnedsättning eller kulturell bakgrund, rätt att delta i den gemensamma småbarnspedagogiska verksamheten.

Enligt lagen om småbarnspedagogik kan småbarnspedagogisk verksamhet ordnas på daghem, i familjedagvård eller som övrig småbarnspedagogik. Barnets rätt till småbarnspedagogik gäller enligt lagen den verksamhet som ges på daghem eller som familjedagvård i enskilt hem eller familjedaghem. Vårdnadshavaren beslutar om barnets deltagande i småbarnspedagogiken. Barn som deltar i förskoleundervisningen ska ha möjlighet att delta i småbarnspedagogisk verksamhet utöver förskoleundervisningen. De nationella målen för småbarnspedagogiken fastställs i lagen om småbarnspedagogik. Målen styr hur grunderna för planen för småbarnspedagogik, den lokala planen för småbarnspedagogik och barnets plan för småbarnspedagogik utarbetas, genomförs och utarbetas.

Förutom lag om småbarnspedagogik styrs småbarnspedagogiken bland annat av förpliktelser som bygger på diskrimineringslagen, lagen om jämställdhet, europakonventionen, FN:s konvention om barnens rättigheter, FN:s konvention om handikappades rättigheter, FN:s deklaration om urfolkens rättigheter och FN:s globala mål för hållbar utveckling.

Alla barn ska oberoende av stödbehov, handikapp eller kulturell bakgrund ha möjlighet att delta i den småbarnspedagogiska verksamheten.

Lag om småbarnspedagogik, 40-42§

SMÅBARNSPEDAGOGIKEN BYGGER PÅ UPPFATTNINGEN OM BARNDOMENS EGENVÄRDE.

Varje barn är unikt och värdefullt precis så som det är. Alla barn har rätt att bli hörda, sedda, tagna i beaktande och förstådda som individer och som medlemmar i sin grupp.

ATT VÄXA SOM MÄNNISKA. Småbarnspedagogiken bygger på respekt för livet, de mänskliga rättigheterna samt människolivets okränkbarhet och en hållbar livsstil. Personalen ska stödja barnens utveckling till humana människor som strävar efter sanning, godhet och skönhet samt rättvisa och fred. Småbarnspedagogiken värdesätter bildning. Det synliggörs i det sätt på vilket var och en ser på sig själv, på andra människor, på sin omgivning och på kunskap samt i sättet och viljan att göra rätt. Personalen ska vägleda barnen att handla i enlighet med värdegrunden och att diskutera värderingar och ideal. Ingen form av mobbning, rasism eller våld ska accepteras. Enligt lag ska barn skyddas från mobbning, våld och trakasserier.

BARNEN HAR RÄTT att uttrycka sig, sina tankar och åsikter samt bli förstådda utgående från sina egna förutsättningar att kommunicera och uttrycka sig. Alla barn har rätt till god undervisning, omsorg och uppmuntrande respons. Barnen har rätt att leka, lära sig genom lek, glädjas över sitt lärande och bilda sig en uppfattning om sig själva, sina identiteter och världen utifrån sina egna perspektiv. Barnen har rätt till social gemenskap och att vara en del av en grupp. Barnet har rätt att få tillräckligt stöd i rätt tid. Barnen har rätt att få mångsidig information, hantera känslor och konflikter samt pröva på och lära sig nya saker.

SMÅBARNSPEDAGOGIKEN FRÄMJAR det finländska samhällets demokratiska värderingar så som **likabehandling, jämlikhet och mångfald**. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina färdigheter och göra sina val oberoende av förväntningar baserade till exempel på kön, ursprung, kulturell bakgrund eller andra orsaker som gäller barnet som person. Personalen ska skapa en atmosfär som respekterar mångfald. Småbarnspedagogiken bygger på ett mångskiftande finländskt kulturarv som fortsätter att formas genom samverkan mellan barnen, deras vårdnadshavare och personalen.

EN PROFESSIONELL, ÖPPEN OCH RESPEKTFULL INSTÄLLNING till **mångfalden av familjer** och familjers olika språk, kulturer, åskådningar och religioner, traditioner samt syn på fostran skapar förutsättningar för ett bra fostringsarbete. Barnens familjeidentitet och familjerelationer stöds så att varje barn får känna att den egna familjen är värdefull.

SMÅBARNSPEDAGOGIKEN HAR SOM UPPDRAG att vägleda barnen att tillägna sig **hälsosamma levnadsvanor**. Barnen ska ges möjligheter att utveckla sina emotionella färdigheter och sitt estetiska tänkande. I småbarnspedagogiken ska man följa principerna om hållbar livsstil och beakta dess olika dimensioner: den sociala, den kulturella, den ekonomiska och den ekologiska dimensionen. Småbarnspedagogiken ska lägga grunden för ekosocial bildning, så att människan förstår att den ekologiska hållbarheten är en förutsättning för social hållbarhet och mänskliga rättigheter.

2.1. Värdegrunden

Barnets bästa kommer i första hand, barnet har rätt att må bra, få omvårdnad och skydd, barnets åsikter ska beaktas, barnet ska behandlas jämlikt och likvärdigt och barnet får inte diskrimineras.

2.1.1. Barnens och vårdnadshavarnas prioriteringar när det gäller värdegrunden för småbarnspedagogisk verksamhet

Barnens och vårdnadshavarnas värderingar i Raseborg har framtagits på olika sätt. Hösten 2016 har de yngre barnens (0-3 år) värderingar har framtagits via personalens observationer av barnen på daghemmen och familjedagvården under en veckas tid. De äldre barnen (3-6 år) har fått uttrycka vad de värdesätter på daghemmen genom att spela daghems spel i mindre grupper (modifiering av Folkhälsans dagis fred spel, modifierats med tillstånd av Folkhälsan). Föräldrarnas värderingar har klargjorts via enkät våren 2022.

Planen för småbarnspedagogik samt dess värden utvärderas och diskuteras kontinuerligt t.ex. i pedateam för lärare inom småbarnspedagogik och under personalens möten.

De yngre barnens 0-3 år värderingar, tolkade utgående från personalens observationer av barnens daghemsdag, framgår ur bilden nedan:

Vad de äldre barnen 3-6 år värderar inom den småbarnspedagogiska verksamheten framgår av bilden nedan:

Föräldrarnas värderingar våren 2022:

VÅRDADSHAVARNAS ÅSIKTER OM PRIORITERINGAR

NÄR DET GÄLLER VÄRDEGRUNDEN FÖR SMÅBARNSPEDAGOGISK VERKSAMHET FRAMGÅR NEDAN:

1. En god och trygg barndom
2. Rätt att uttrycka sig, sina tankar och åsikter
3. Varje barn är unikt och värdefullt precis som det är
4. Rätt att bli hörd, sedd, tagna i beaktande som sig själva och medlem i gemenskapen
5. En livsstil som främjar hälsosamma levnadsvanor
6. Rätt att leka.
7. En öppen och respektfull inställning till olika språk, kulturer, åskådningar och religioner.
8. Rätt att hantera känslor och konflikter.
9. Jämlikhet
10. Rätt att pröva på och lära sig nya saker.
11. Rätt till omsorg
12. Emotionella färdigheter
13. Rätt till god undervisning
14. En öppen och respektfull inställning till familjer
15. Respekt för livet
16. Rätt till social gemenskap
17. Likabehandling
18. Respekt för en hållbar livsstil
19. Rätt till uppmuntrande respons
20. Strävan efter rättvisa och fred

2.2. Synen på lärande

Synen på lärande utgår från uppfattningen om barnet som en aktiv aktör. Barn är nyfikna till sin natur och de vill lära sig nytt, repetera och upprepa. Lärandet är en helhetsbetonad process och sker överallt. Lärande inbegriper kunskaper, färdigheter, handlingar, känslor, sinnesförmågor, fysiska upplevelser och tänkande. Barnen lär sig bland annat genom att iakttä och observera sin omgivning och genom att ta efter andras beteende. Barnen lär sig också genom att leka, röra på sig, utforska, utföra olika uppgifter, uttrycka sig själv och genom skapande verksamhet.

Barnets tidigare erfarenheter, intressen och kunskaper blir utgångspunkten för lärandet. Det är viktigt att det som barnen ska lära sig har anknytning till barnens växande färdigheter, erfarenhetsvärld och kulturella bakgrund. Barn lär sig bäst då de mår bra och känner sig trygga.

Positiva känsloupplevelser och kommunikation med andra främjar lärandet. Barngruppen och känslan av att ingå i en gemenskap är av central betydelse för barnets lärande och delaktighet. Barnen ska få handledning och stöd i sitt lärande. En målinriktad, lagom utmanande verksamhet som intresserar barnen inspirerar dem att lära sig mer. Varje barn ska få uppleva och känna glädje över att lyckas och lära sig.

Leken är betydelsefull för lärandet hos barn i småbarnsåldern. Leken motiverar och ger barnet glädje samtidigt som den bidrar till att barnet lär sig många nya färdigheter och tillägnar sig kunskap. I småbarnspedagogiken ska lekens egenvärde, lekens pedagogiska betydelse för barnets lärande och lekens betydelse för barnets helhetsmässiga utveckling och välbefinnande uppmärksammas.

Utgångspunkten för den småbarnspedagogiska verksamheten i Raseborg är respekt för barnet och barnets delaktighet. Det är viktigt att varje barn dagligen blir bemött, hört och sett. Genom att möta varje barn respektfullt och sensitivt skapas förutsättning för personalen att lära känna varje barn, följa med barnets utveckling och ta vara på barnets initiativ. På det sättet kan personalen skapa gynnsamma förhållande för barnens lärande och möjlighet till växelverkan med vuxna och andra barn. Som arbetssätt i Raseborg används bl.a. egenvårdarskap och arbete i ändamålsenliga smågrupper.

I småbarnsgrupperna (1-3 år) används egenvårdarmodell vilket innebär att en i personalen har första hands ansvar t.ex. fyra barn. Barnets egenvårdare sköter om barnets inskolning och skapar möjlighet för barnet att knyta an till en trygg vuxen på daghemmet. När barnet har en förtroendefull relation till egenvårdaren stöder egenvårdaren barnet att knyta an till övriga vuxna och barn på daghemmet.

Smågruppsarbete är en arbetsmetod som används inom all småbarnspedagogisk verksamhet i Raseborg. Smågruppsarbete innebär att barngruppen delas in i mindre grupper under dagen, oftast max. 7-8 barn i åldern 3-5 år/ grupp, 4 barn i åldern 1-3 år/ grupp. Storleken på smågrupperna kan ändå variera beroende på aktivitetens art och barnens intressen. Smågrupperna bildas flexibelt utgående från barnens behov och intressen och kan variera beroende på verksamhet. Motivering till indelning och förverkligande av smågrupperna antecknas och utvärderas kontinuerligt i gruppens plan för småbarnspedagogik.

2.3. Mångsidig kompetens

Inom småbarnspedagogiken skapas en grund för barnens mångsidiga kompetens. Med mångsidig kompetens avses en helhet som består av kunskaper, färdigheter, värderingar, attityder och vilja. Målen för mångsidig kompetens löper som en röd tråd genom grunderna för planen för småbarnspedagogik till läroplansgrunderna för förskoleundervisningen och den grundläggande utbildningen. (Se även *Läroplan för förskoleundervisningen i Raseborgs stad 2016*)

KOMPETENS	SMÅBARNSPEDAGOGIK	FÖRSKOLA	ÅK. 1-2
Förmåga att tänka och lära sig	Tänkanget och färdigheten att lära sig utvecklas genom kommunikation och samverkan med andra och omgivningen. Möjlighet att genom lek förundras, utforska och pröva egna idéer och lösningar. Få känna glädje i lärandet, använda fantasi och kreativitet. Ställa frågor och ifrågasätta. Bli medveten om sitt eget lärande och känna igen sina styrkor. Få tilltro till egna förmågor. Öva på ihärdighet och att tåla misslyckanden.	Utveckla förmåga att tillägna sig ny kunskap och att styra sitt lärande, våga pröva för hen krävande saker, att ställa frågor och att ifrågasätta. Utveckla minnet och fantasin. Stärka tron och uppleva glädje över sitt eget kunnande. Tänkanget och färdigheten att lära sig utvecklas genom samverkan med andra.	Lära sig göra iakttagelser, grunderna i att lära sig lära, uppmuntran till att ställa frågor, få handledning i att uttrycka sin åsikt.
Kulturell och kommunikativ kompetens	Träna förmågan att lyssna, identifiera och förstå olika synsätt och att reflektera över egna värderingar och attityder. Öva på att kommunicera uttrycka sig och förstå andra. Genom att bekanta sig med mångfald av språk, kulturer och åskådningar främja en positiv inställning till dessa. Öva på att lösa konflikter konstruktivt och samarbeta. Handledas till vänlighet och gott uppförande.	Träna förmågan att lyssna, känna igen och förstå olika synsätt. Träna samarbetsförmåga och kommunikation, handledas till vänlighet och gott uppförande. Få bekanta sig med närmiljön och dess kulturella mångfald.	Få kunskaper om närmiljön och den kulturella och åskådningsmässiga traditionen, handledas i empati, respekt och uppskattning av andra och träna sociala färdigheter.
Vardagskompetens	Stärka färdigheter i att ta hand om sig själva, bli mera självständiga, värna om sin hälsa och trygghet handledas i val som överensstämmer med en hållbar livsstil. Stöd i förmåga att hantera känslor, ta hand om sina saker.	Lära sig ta ansvar för sig själv och andra för sina saker och den gemensamma miljön genom att göra val som stämmer överens med en hållbar livsstil och en positiv förhållning till framtiden.	Få handledning i vardagshygien, måltiders och motionens betydelse för hälsan, iaktta sina handlingar och deras konsekvenser, få handledning i att hantera sina känslor i olika situationer, känna till färdigheter på skolvägen och på skolgården och hur man undviker sådana situationer, lära sig respektera och följa skolans ordnings- och trivselregler och förstå att handlingar har konsekvenser.
Multi-litteracitet	Stödja förmågan att tolka och producera olika slag av meddelanden (skriftliga, verbala, audiovisuella, digitala) tillgång till rik textmiljö, kultur av och för barn. Handledas i att använda digitala verktyg på ett ansvarsfullt sätt observera informations- och kommunikationsteknologins roll i vardagen.	Barnet uppmuntras att undersöka använda och producera olika slags texter eller uttrycksformer (skriftliga, verbala, audiovisuella och digitala) inom grundläggande läsfärdighet, numerisk läskunnighet, bildkunskap och mediekunskap.	Läsa och skriva korta texter, lära sig kombinera information i text och bild i olika läroämnen, lära sig att tolka enkla bilder och känna till vanliga symboler i närmiljön.
Digital kompetens	Stödja barnets förståelse för digitalisering och stärka den digitala kompetensen och främja en jämlik utbildning för barnen. Stödja barnet i att undersöka och observera digitaliseringens betydelse i vardagen samt att fungera i digitala miljöer på ett ansvarsfullt och tryggt sätt.	Bekanta sig med olika digitala verktyg, tjänster, applikationer och spel som stöder barnets kommunikationsfärdighet, färdighet att lära sig läs- och skrivfärdigheter. Barnet får öva på att producera innehåll självständigt och tillsammans med andra samt främja kreativt tänkande, samarbetsförmåga och multilitteracitet.	Läsa och skriva korta texter, lära sig kombinera information i text och bild, tolka enkla bilder och känna igen vanliga symboler i närmiljön.
Förmåga att delta och påverka	Stödja barnens växande förmåga att delta och påverka, uppmuntra till egna initiativ. Barnen ska vara delaktiga planera, genomföra och utvärdera verksamhet. Utveckla förståelsen av gemensamma regler, överenskommelser och tillit.	Få vara delaktig i planeringen, genomförandet och utvärderingen av verksamheten. Lära sig att uppfatta betydelsen av gemensamma regler, överenskommelser och förtroende. Grunden för en demokratisk och hållbar framtid läggs.	Genom elevdelaktighet få insikter i grundläggande demokratiska principer, genom praktisk verksamhet lära sig att uppskatta naturen och allt levande, samt lära sig enkla handlingar i vardagen i enlighet med principen om hållbar utveckling.

2.4. Verksamhetsformer och samarbete i Raseborg

Alla barn subjektivt rätt till småbarnspedagogik, vid beviljande av dagvårdsplats placeras barnet i första hand enligt vårdnadshavarnas önskemål.

I Raseborg ordnas småbarnspedagogisk verksamhet på daghem och som familjedagvård på svenska eller finska. Familjedagvården ordnas i familjedagvårdarens hem och som gruppfamiljedagvård. Därutöver ordnas språkbadsgrupper på finska och svenska i en del av stadens daghem. Inom småbarnspedagogiken i Raseborg finns ambulerande speciallärare inom småbarnspedagogik och en konsulterande språk- och kulturlärare inom småbarnspedagogik.

I Raseborg håller daghemmen öppet mellan kl. 6:30 och 17:15, öppethållningstiderna kan i någon mån justeras beroende på det lokala behovet. Daghemmen Labyrinten och Mäntykoto har förlängd öppethållning vid på förhand meddelat behov från kl. 5:15 till 22:15. Utöver detta erbjuds skiftesvård på nätter och veckoslut vid Rasebo daghem.

Den subjektiva rätten till dagvård omfattar inte skiftesomsorg eller deltagande i småbarnspedagogiken under förlängd öppethållning. Skiftesomsorg och förlängd öppethållning ordnas för barn som behöver detta på grund av vårdnadshavarens/vårdnadshavarnas eller studier som huvudsakligen och regelbundet sker utöver daghemmens vanliga öppethållning. Om behovet av skiftesomsorg meddelas skriftligen, eller per e-post på onsdageftermiddag senast 1,5 vecka innan den veckas måndag under vilken behovet finns. Barnet bör

under en månad ha lediga dagar motsvarande antalet veckoslutsdagar och helgdagar. Skiftesomsorg erbjuds inte under vårdnadshavarnas lediga dagar, eller under deras semester.

Skiftesvården och förlängd öppethållningstid styrs av lagen om småbarnspedagogik. Målen för planen för småbarnspedagogik gäller även inom den förlängda öppethållningen och skiftesvården. Detta kräver flexibel planering av verksamheten för barnet i syfte att stöda barnets individuella välmående, utveckling och lärande och samtidigt tillgodose familjens behov. Vilket kräver särskilt kunnande och flexibilitet av personalen på daghem med skiftesvård och förlängd öppethållningstid samt ett gott samarbete mellan alla som ansvarar för barnets småbarnspedagogik. Inom skiftesvården sätts särskild vikt vid samarbetet med vårdnadshavarna.

Barnets stöd planeras och verkställs individuellt även i skiftesomsorgen. Barnets förundervisning verkställs i enlighet med daggruppens förskoleplan och enligt anvisningar av förskolläraren. De olika verksamhetsformerna följer den nationella och lokala planen för småbarnspedagogik där fostran, undervisning och vård bildar en helhet som främjar barnets växande, utveckling och lärande. De tre dimensionerna betonas på olika sätt beroende på barnets ålder och de olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik.

Småbarnspedagogik på daghem är den vanligaste formen av småbarnspedagogik, på daghemmen sker verksamheten i grupper, som i de flesta av Raseborgs daghem bildas utgående från barnens ålder eller stödbehov. Barngrupper 0-3 år har maximalt 12 barn, barngrupper 3-6 år har maximalt 21 barn. Av personalen i vård- och fostringsuppdrag på ett daghem ska per 1.1.2030 minst två tredjedelar ha behörighet som lärare eller socionom inom småbarnspedagogik och av dem ska hälften ha behörighet som lärare inom småbarnspedagogik. De övriga i personalen ska minst ha behörighet som barnskötare inom småbarnspedagogik

Lärare inom småbarnspedagogik har det pedagogiska ansvaret och ett övergripande ansvar för att tillsammans med övrig personal planera, genomföra och utvärdera verksamheten i enlighet med målen i denna plan. En kunnig personal är en resurs för en kvalitativ småbarnspedagogik där allas kompetens, ansvarsområden, uppgifter och yrkesroller ska tas tillvara på ett ändamålsenligt sätt.

Familjedagvård i hem är småbarnspedagogisk verksamhet som genomförs i en grupp med maximalt fyra barn. Inom familjedagvården i hem deltar främst yngre barn 0-4 år och betoningen ligger på vård men där även fostran och undervisning ingår i den vardagliga verksamheten. Familjedagvårdarna som arbetar i ett hem ansvarar för verksamheten i sin grupp. I gruppfamiljedaghem består barngruppen av åtta barn med två gruppfamiljedagvårdare alternativt tolv barn med tre gruppfamiljedagvårdare. Dagvårdsplaneraren stödjer och leder familjedagvårdarna när det gäller att planera och genomföra den målinriktade verksamheten.

2.4.2. Samarbete vid övergångar

Då ett barn börjar i dagvård byter daghem eller dagvårdsform ordnas tillfällen för inskolning tillsammans med vårdnadshavaren. Inför inskolningen gör personalen tillsammans med vårdnadshavaren upp ett schema för hur inskolningen ska genomföras så att den motsvarar barnets behov och gör starten för barnet trygg. Inskolningens längd varierar men är i regel maximalt två veckor.

Då barnet byter grupp inom daghemmet ordnas möjlighet för barnet att bekanta sig med den nya gruppen innan den egentliga förflyttningen sker. Inför byte av grupp ska barnet höras och ges möjlighet att berätta om sina önskemål, oro och synpunkter på verksamheten. Detta görs exempelvis via diskussion eller intervju med den egna personalen.

Barnets individuella plan följer med barnet till den nya gruppen när ett barn på daghem flyttar från en barngrupp till en annan, från ett daghem till ett annat inom Raseborg, från småbarnspedagogiken till förskolan eller från familjedagvård till daghem eller vice versa. Daghemsföreståndaren ansvarar för att den nya gruppen får barnets individuella plan.

Vid byte av grupp erbjuds vårdnadshavaren möjlighet till överföringsamtal och eller ett nytt startsamtal. Vid behov kan även ett överföringsamtal mellan personalen föras, dock alltid så att vårdnadshavarna informerats om vilka saker som berörs vid samtalet eller så att vårdnadshavarna deltar. Information som överförs om barnet ska endast vara sådan som förbättrar personalens möjlighet att skapa bästa möjliga förutsättningar för barnets välbefinnande och lärande i den nya barngruppen.

2.4.3. Mångprofessionellt samarbete

Det mångprofessionella samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familje frågor och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Mångprofessionellt samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet, (se kapitel 1.1.2.).

Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i planeringen, genomförandet och utvärderingen av barnets stöd om bedömningen av stödbehovet kräver det.

2.4.4. Samarbete med övriga instanser

Daghemmen samarbetar med kommunens övriga enheter såsom bibliotek, kulturbyrå, museet och räddningsväsendet. Tillsammans kan olika aktiviteter ordnas för barnen. Daghemmen kan samarbeta med föreningar verksamma inom daghemmens närområden.

Daghemmen i Raseborg samarbetar med evangelisk-lutherska församlingen, församlingens barnledare besöker daghemmen regelbundet några gånger per termin. Därutöver ordnas besök till påsk- och julkyrka. Syftet med religionsfostran är att erbjuda religionsundervisning för de familjer som så önskar, åskådningsfostran däremot ges av personalen inom småbarnspedagogik och gäller alla barn. För de barn som ej deltar i religionsfostran erbjuds en likvärdig pedagogiskt planerad verksamhet. Av vårdnadshavarna frågas varje gång skilt i vilken aktivitet barnet deltar.

Ifall daghemmet har en föräldraförening utgör den i många sammanhang en ypperlig samarbets- och kontaktlänk mellan småbarnspedagogiken och hemmet. Med syfte att befrämja alla barns välmående, samarbetet mellan vårdnadshavare och personal, och vårdnadshavare sinsemellan.

Föräldraföreningen kan också ta initiativ, eller delta i planering, utvärdering och utveckling av verksamheten.

3.

VERKSAMHETSKULTUREN

---

3. VERKSAMHETSKULTUREN

En verksamhetskultur är ett historiskt och kulturellt format handlingsmönster som utvecklas via socialt samspel. Att utveckla verksamhetskulturen på daghem hör till alla i personalen och förutsätter att var och en i arbetsgemenskapen förbinder sig till gemensamma mål. Enligt lagen om småbarnspedagogik ska man vid planering, anordnande och tillhandahållande av och beslutsfattande om småbarnspedagogik i första hand se till barnets bästa. Utgångspunkten för utvecklingen av verksamhetskulturen är en inkluderande småbarnspedagogik där varje barn agera, utvecklas och lära sig som en unik individ och som medlem i gemenskapen.

Verksamhetskulturen påverkas i hög grad av ledarskapet. Utgångspunkten för ledarskapet inom småbarnspedagogiken är att främja varje barns inkludering, välbefinnande och lärande. I det pedagogiska ledarskapet ingår att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. Ett gott ledarskap skapar en förtroendefull och öppen kommunikation där alla känner delaktighet och respekt för varandra. Ett gott pedagogiskt ledarskap skapar förutsättning för utvecklandet av verksamhetskulturen.

Den pedagogiska ledaren skapar förutsättningar för goda arbetsförhållanden och förutsättningar för personalen att utveckla och utnyttja sin yrkeskompetens. På daghem ansvarar daghemsföreståndaren för det pedagogiska ledarskapet och inom familjedagvården och gruppfamiljedagvården är det dagvårdsplaneraren som gör det.

För att garantera en kvalitativ verksamhet, används pedagogiskt ingripande och handledning som ett verktyg. Daghemsföreståndaren ansvarar för att starta processen och deltar i den, medan läraren för småbarnspedagogik ansvarar för verkställandet.

3.1. Principer för utvecklandet av verksamhetskulturen

Verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken ska utvecklas enligt följande principer:

1. Den inkluderande lärande gemenskapen
2. Gemenskap som uppmuntrar till lek och kommunikation
3. Delaktighet, likabehandling och jämställdhet
4. Välbefinnande, trygghet och en hållbar livsstil
5. Kulturell mångfald och språkmedvetenhet, välbefinnande

I. EN LÄRANDE GEMENSKAP ÄR KÄRNAN I VERKSAMHETSKULTUREN

- Respektfullt och hänsynsfullt beteende
- Barnen och personalen lär sig av varandra och tillsammans.
- Det ges utrymme för olika åsikter och känslor.
- Det är tillåtet att misslyckas.
- Egna styrkor används.
- Att göra tillsammans och uppleva delaktighet stärker gemenskapen.

MÅL OCH SAKER ATT UTVÄRDERA

- Personalen skapar möjligheter för barnen att dela med sig av sina tankar, undersöka och prova på nya verksamhetsätt tillsammans med personalen och andra barn.
- Verksamheten dokumenteras och utvärderas kontinuerligt.

2. GEMENSKAP SOM UPPMUNTRAR TILL LEK OCH KOMMUNIKATION

- Leken får synas och höras.
- Bekräftelse av lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande.
- Utvecklande av arbetssätt och lärmiljöer som främjar lek och uppmärksammande av faktorer som begränsar lek.
- Användning av uppfinningsrikedom uttrycksförmåga, fantasi och kreativitet uppmuntras.
- Barnen ges tid, rum och ro att hitta på lekar, experimentera och uppleva.
- Personalen deltar, skapar förutsättningar för leken och observerar leken.

MÅL OCH SAKER ATT UTVÄRDERA

- Tillsammans med barnen och vårdnadshavarna utvecklar personalen arbetssätt som främjar leken och lärmiljöer och känner igen faktorer som hämmar leken.
- Personalen stödjer barnen i leken och möjliggör att leken kan fortsätta genom att själva delta i leken, skapa förutsättningar för lek och genom att observera leken.

3. DELAKTIGHET, LIKSBEHANDLING OCH JÄMSTÄLLDHET

- Delaktighet börjar med respekt för barnet och barndomen och ett sensitivt bemötande av barnet.
- All verksamhet utgår från inkluderingsprincipen och ska främja delaktighet, likabehandling och jämställdhet.
- Varje medlem i arbetsgemenskapen är viktig, alla bemöts och behandlas likvärdigt; att alla är lika värda betyder inte att alla är likadana.
- Barnens, personalens och vårdnadshavarnas initiativ, åsikter och synpunkter värdesätts.
- Barns förståelse för gemenskapen, rättigheter, ansvar och konsekvenser av val utvecklas.

- Alla ska bli sedda och hörda på ett positivt sätt.
- Attityder gällande likabehandling och jämställdhet diskuteras i arbetsgemenskapen.
- Attityder gällande språk, etnicitet, åskådning, handikapp och kön diskuteras.
- Medvetenhet om att attityder syns och överförs till barnen i gester, handlingar, tillvägagångssätt, kommunikationssätt, språkbruk och handlingsmönster.
- Genom positivt och uppmuntrande samspel stöds utvecklingen av barnets självkänedom och självkänsla.

MÅL OCH SAKER ATT UTVÄRDERA

- För barn och vårdnadshavare ordnas regelbundet tillfällen att diskutera om gruppens verksamhet, planering, verkställande och utvärdering.
- Personalen känner igen ojämnt bemötande bland barnen och ingriper finkänsligt och konsekvent.
- Personalens agerande är sådant att det stöder barnens självkänedom och självkänsla på ett positivt sätt.

4. VÄLBEFINNANDE, TRYGGHET OCH EN HÅLLBAR LIVSSTIL

- Hälsosam, trygg och fysiskt aktiv livsstil värdesätts.
- Rörelse utomhus och inomhus, långvarigt sittande undviks.
- Möjlighet till vila
- Mångsidig, hälsosam och tillräcklig kost
- Stressfri miljö
- Tydligt planerad, flexibel dagsstruktur
- Fysisk, psykisk och social trygghet garanteras
- Mobbning ska kännas igen, förebyggas systematiskt och ingripas i (se *Raseborgs mobbningsplan för småbarnspedagogik*) konfliktlösning övas.
- Enligt lagen om småbarnspedagogik §10 ska barnen skyddas från våld, mobbning och andra former av trakasserier. Personalen ska därför känna igen och agera systematiskt, förebyggande och ingripa vid alla former av konfliktsituationer.
- Förebyggande av och uppföljning av olyckor
- Säkerhetsfostran
- Ekologiskt, social, kulturell och ekonomisk livsstil beaktas.
- Vardagliga val och aktiviteter avspeglar ett ansvarsfullt förhållningssätt till naturen och omgivningen.
- Gemensam användning av redskap och lokaler, måttlighet, sparsamhet, reparera och återvinna saker främjas.

MÅL OCH SAKER ATT UTVÄRDERA

- Varje enhet gör upp en årsklocka för rörelse.
- Varje enhet arbetar under verksamhetsåret enligt "Dagisfred"-konceptet Varje enhet arbetar under

Fortsätter på nästa sida

verksamhetsåret med olika konkreta metoder för att främja barnens sociala kompetens, relationer och gemenskap, t. ex. med konceptet **Dagisfred**.

- Personalen är medveten om sin centrala roll i uppövande och stödjande av barnens sociala- och emotionella färdigheter och agerar enligt det.
- För varje barngrupp uppgörs en plan för hållbar utveckling som en del av gruppens plan.

5. MÅNGSKIFTANDE KULTURARV OCH SPRÅKMEDVETENHET

- Mångskiftande kulturarv ses som en resurs, tas tillvara och värdesätts.
- Rätten till det egna språket, den egna kulturen, religionen och åskådningen är grundläggande rättigheter.
- Personalen förutsätts inhämta kunskaper om andra kulturer

och åskådningar och ha förmåga att se saker ur olika perspektiv och sätta sig in i andra människors situation.

- Förståelse för språkets centrala betydelse för barnens utveckling, lärande, kommunikation, identitetsskapande och delaktighet i samhället.
- Barnen uppmuntras att använda språket mångsidigt i varierande situationer.

MÅL OCH SAKER ATT UTVÄRDERA

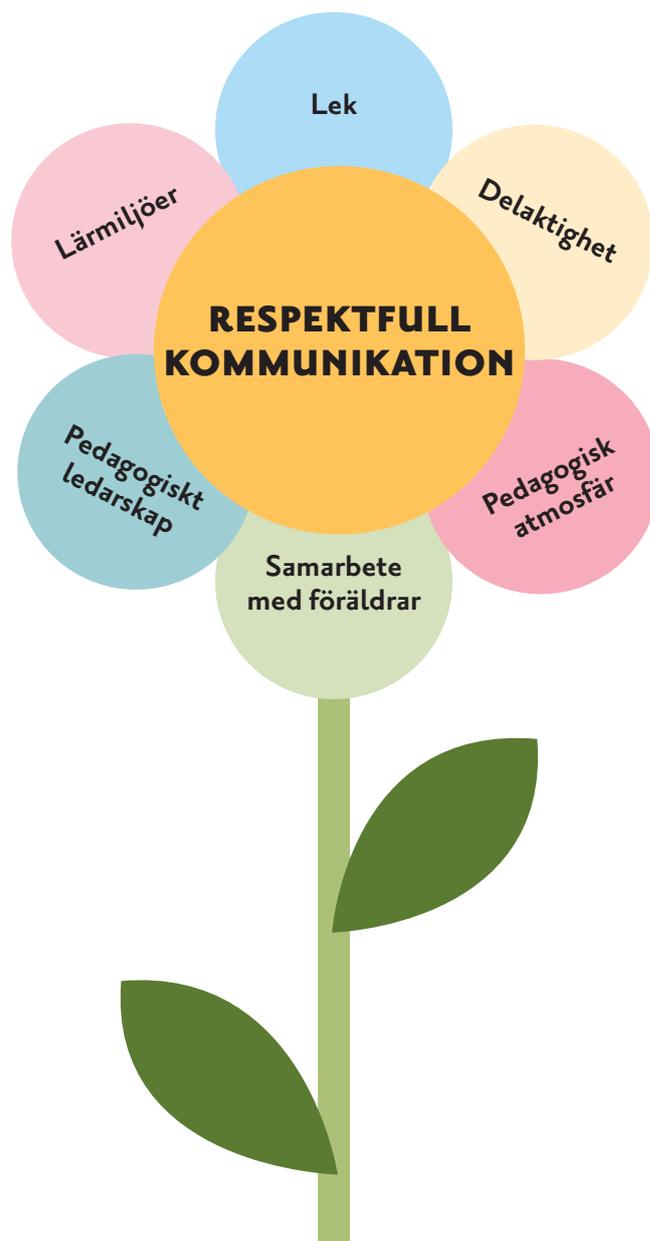
- I Raseborg ses tvåspråkigheten som en resurs och på varje dagvårdsenhet och grupper finns inslag av det andra inhemska språket i verksamheten.
- Den egna gruppens kulturer, språk och åskådning uppmärksammas.
- Medvetenhet om rollen som språkmodell, uppmärksamhet vid eget språkbruk.

3.2. En kvalitativ verksamhetskultur inom småbarnspedagogiken i Raseborg

Avgörande för utvecklandet av verksamhetskulturen är en väl fungerande och öppen kommunikation i alla led. Det främjar barnets, vårdnadshavarnas och personalens välbefinnande. Tillräckligt med tid och möjligheter skall reserveras för olika diskussionstillfällen för ledare, personal och föräldrar där man ständigt utvecklar och utvärderar verksamhetskulturen inom småbarnspedagogiken.

Daghemsföreståndaren främjar en verksamhetskultur som präglas av inkludering och delaktighet genom att skapa strukturer för professionella diskussioner. Föreståndaren uppmuntrar arbetsgemenskapen till att regelbundet utveckla och komma med nytänkande till enhetens och gruppens verksamhetskultur. Föreståndaren stöder utvecklingen av en lärande gemenskap där man utvecklar och delar med sig av sitt kunskande. Målsättningen är att en gemensam verksamhetsidé och målsättning syns i den dagliga verksamheten. Föreståndaren ansvarar för att de gemensamma arbetsätten görs synliga, att de observeras och utvärderas kontinuerligt. Barn och vårdnadshavare är med i utvecklande och utvärdering av verksamhetskulturen.

Tillräckligt med tillfällen i form av personalmöten, föräldramöten, teamdiskussioner, pedagogiska träffar och fortbildning för utvecklande av verksamhetskulturen ska ordnas inom daghemmen och familjedagvården. För att utveckla verksamheten planerar och leder daghemsföreståndaren pedateam bestående av enhetens lärare för småbarnspedagogik 1-2 gånger i månaden. De gruppvisa planerna fungerar som ett av verktygen för kontinuerlig utvärdering och utveckling av verksamhetskulturen. Planen utvärderas kontinuerligt, men minst två gånger under verksamhetsåret och alltid när gruppen får ny personal. Barnets bästa utgör alltid utgångspunkten för allt utvecklingsarbete.

Barnens och vårdnadshavarnas erfarenheter och åsikter ska höras och tas i beaktande i utvecklingen och utvärderingen av verksamhetskulturen.

En god pedagogisk atmosfär kännetecknas av personal som är förstående, lyssnande, observanta och svarar på barns känslor och upplevelser. Personalens värme och responsivitet är avgörande för barns utveckling och välmående inom småbarnspedagogiken.

Pedagogiskt ingripande och handledning

Modellen för pedagogiskt ingripande och handledning används vid situationer då någon part; personal, speciallärare/ språk- och kulturläraren eller daghemsföreståndaren känner oro för den dagliga verksamheten i en barngrupp. Gruppens behov av stöd kartläggs och dokumenteras varefter en plan för att utveckla och utvärdera verksamheten uppgörs. Syftet är att hjälpa teamet att utveckla den pedagogiska verksamheten så att den överensstämmer med målsättningarna i planen för småbarnspedagogik och stöder barnets utveckling och lärande. Planen görs skriftligt och utvärderingen planeras in regelbundet. Daghemsföreståndaren ansvarar för processen och uppföljningen av handledningen medan läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för verkställande av den gjorda planen.

3.3. Mångsidiga lärmiljöer

Inom småbarnspedagogiken är syftet att säkerställa en inkluderande lärmiljö som är utvecklande, som främjar lärande och som är hälsosam och trygg. Med lärmiljöer avses lokaler, platser, gemenskaper, metoder, redskap och tillbehör som stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation. Begreppet lärmiljö omfattar bland annat den fysiska, psykiska och sociala dimensionen.

Lärmiljöerna ska utvecklas så att de mål som fastställs för småbarnspedagogiken kan uppnås och så att de stödjer barnens sunda självkänsla och utvecklingen av sociala färdigheter och förmågan att lära sig. Lärmiljöerna ska utformas och utvecklas så att de är ergonomiska, ekologiska, trivsamma och tillgängliga.

Lärmiljöerna ska planeras och utformas tillsammans med barnen. De ska stödja barnens naturliga nyfikenhet och vilja att lära sig. De ska locka barnen till fysisk aktivitet, till att leka, undersöka samt uppleva och uttrycka konst. Barnen ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och med hela kroppen.

Lärmiljöerna ska erbjuda barnen olika möjligheter till meningsfull sysselsättning, mångsidiga och färdfyllda fysiska aktiviteter, lekar och spel men också till vila samt lugn och ro. Barnens idéer, lekar samt deras alster och verk ska synas i lärmiljöerna.

Om användningen av barnens egna apparater, leksaker och redskap överenskommes med vårdnadshavarna. Grundprincipen är att vi beaktar barnets rätt till delaktighet och bestämmanderätt gällande sina egna saker, vilket betyder att om barnet under dagen vill använda/behöver sina egna leksaker och redskap, får hen göra det. I praktiken betyder det också att vi inte längre har skilda leksaksdagar, eller andra verksamhetsmodeller som ställer familjer och barn i ojämlig situation. Personalen ska heller inte värdera saker beroende på vad de tycker är t. ex. lämplig sak att ha med sig i vilan etc, utan låter barnet bestämma detta.

Samarbete med andra aktörer samt fysiska och virtuella besök på exempelvis bibliotek, museer, kulturarvsplatser, teatrar och vårdnadshavarnas arbetsplatser berikar barnens lärmiljöer. Planeringen av lärmiljöer erbjuder också en naturlig möjlighet till samarbete mellan personalen och vårdnadshavarna.

STARTSAMTAL

- Förs alltid före barnet börjar i dagvård.
- I fyllandet av blanketten sker på basen av diskussion med vårdnadshavare.
- Egen blankett för familjer med invandrarbakgrund/tolk vid behov.
- Hembesök kan göras.

INSKOLNING

- Minst en vecka före dagisstarten
- Bekantar sig först med pedagogen och miljön.
- Bekantar sig sedan med de andra barnen.
- Mat och vila kommer i slutet av inskolningen.

BARNETS PLAN

- Barnets styrkor, behov och intresseområden samt eventuella stödbehov och stödåtgärder
- I fyller inom 2 månader efter att barnet inlett dagvården.
- Utvärderas minst 1 ggr/år eller oftare vid behov

FOSTRINGSSAMARBETE

- Startsamtal
- Daglig växelverkan
- Kontinuerlig diskussion om barnets plan
- Föräldramöten
- Pedanet, digital plattform
- Överföringssamtal (se 2.4.2)
- Gemensamma fester
- Ta till tals eventuell oro.

3.4. Närmiljöer i Raseborg

Den småbarnspedagogiska verksamheten utgår i första hand ifrån barnets närmiljö. Raseborg är rikt på vacker och varierande natur med, hav, insjöar och skog. I Staden finns möjligheter till olika kulturupplevelser runt om i bygden, exempelvis Raseborgs slott, Fiskars och Billnäs bruk. Raseborg är ett geografiskt vidsträckt område med olika slag av lokala närmiljöer. Detta gör att lärmiljöerna inom småbarnspedagogiken varierar beroende på var i Raseborg verksamheten befinner sig. Den omgivande närmiljön ska ingå som en naturlig del i barnets vardag och lärmiljö. På vilket sätt lärmiljöerna ute och inne används för att meningsfullt stöda barnets lärande och delaktighet planeras och utvärderas i de gruppvisa planerna för småbarnspedagogik.

3.5. Hälsosam och hållbar livsstil

Inom småbarnspedagogiken i Raseborg värnas om en förståelse för betydelsen av en hälsosam och hållbar livsstil. En viktig del är att stärka barnens förhållande till naturen, lära barn att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda barnen till att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil. Detta verkställs i vardagen genom att exempelvis sortera sopor, reparera söndriga saker, tillreda mat. För varje barngrupp uppgörs en plan för hållbar utveckling.

3.6. Samarbete med vårdnadshavarna inom småbarnspedagogiken i Raseborg

I Raseborg värnas om ett gott samarbete med vårdnadshavare, för barnets och familjens bästa.

Samarbetet börjar genast då familjen ansöker om en plats inom småbarnspedagogiken. Familjerna har rätt att få handledning och rådgivning om de olika serviceformerna. På stadens hemsida finns information om de olika serviceformerna och serviceställena.

Familjerna erbjuds möjlighet till startsamtal där kommunikation och lyhördhet för familjens önskemål och behov är det centrala. Målet med startsamtalet är att skapa en grund för ett fortsatt samarbete, som bygger på förtroende och ömsesidig respekt. Startsamtalet förs antingen på dagvårdsplatsen eller i hemma hos familjen.

Före den egentliga dagvårdstarten ges varje barn möjlighet till inskolning för att garantera en så trygg och bra dagvårdstart som möjligt för det enskilda barnet. Under inskolningen är vårdnadshavarna närvarande på daghemmet eller familjedagvårdsplatsen. Målet med inskolningen är att barnet successivt i egen takt, med vårdnadshavaren nära till hands bekantar sig med dagvårdsplatsen. Då barnet inlett dagvården är den dagliga diskussionen med vårdnadshavarna ett viktigt inslag i samarbetet.

I samarbetet med vårdnadshavarna ingår diskussioner kring barnets individuella plan. Där man tillsammans diskuterar om barnets styrkor, intresseområden och av barnets individuella behov. (se 1.1.3)

Inom småbarnspedagogisk verksamhet i Raseborg följs modellen för fostringsarbete. Det innebär att pedagoger går in för att medvetet engagera vårdnadshavare att tillsammans stödja barnets fostran, utveckling och lärande. Pedagogerna är aktiva och initiativtagare i samarbetet med vårdnadshavarna. Fostringsarbete förutsätter lyssnande, dialog, respekt och ömsesidigt förtroende.

Personalen inom småbarnspedagogiken i Raseborg fortbildas inom fostringsarbete.

Den dagliga kontakten med vårdnadshavarna är av stor betydelse för samarbetet. Det är viktigt att personalen lyssnar, är lyhörd, öppen och ärlig i kommunikationen med vårdnadshavarna. Och att personalen därtill är lyhörda för vårdnadshavarnas initiativ till utveckling av verksamheten. Vårdnadshavarna uppmuntras till deltagande i möten vid övergångssituationer exempelvis då barnet flyttar från familjedagvård till daghem, när barnet byter daghemsgrupp och när barnet börjar förskola och skola. Möten för vårdnadshavare där målen för småbarnspedagogik och den egna gruppens plan presenteras ordnas oftast en gång per år på hösten. Vårdnadshavarna ska ges möjlighet att tillsammans med personalen utvärdera och delta i utvecklingen av den småbarnspedagogiska verksamheten. Samtal med vårdnadshavarna ordnas i samband med uppgörande av barnets individuella plan och vid uppföljning och utvärdering av den. Pedanet används som informationskanal mellan daghemmet och vårdnadshavarna och som ett verktyg för pedagogisk dokumentation, utöver Pedanet kan daghemmet använda andra applikationer som exempelvis Seesaw.

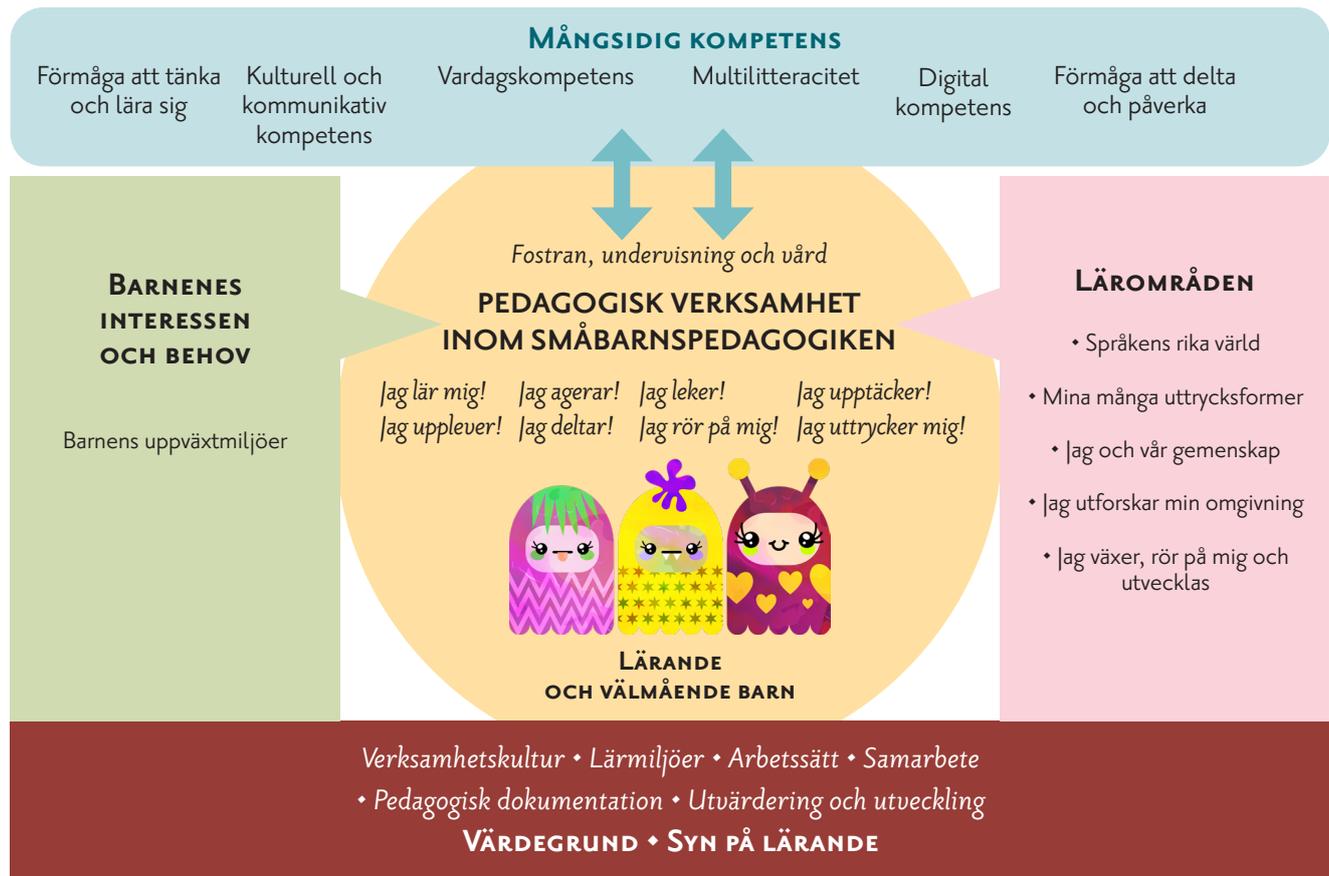
A high-angle photograph of children gathered around a wooden table outdoors, using microscopes. One child in a teal shirt is looking into a silver microscope. Another child in a purple shirt is pointing at a white microscope. A third child in a blue shirt is holding a camera. The scene is set on a wooden bench or table in a grassy area.

4. PRINCIPER FÖR SMÅBARNSPEDAGOGISK VERKSAMHET

4. PRINCIPER FÖR SMÅBARNSPEDAGOGISK VERKSAMHET

Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska präglas av ett helhetsskapande angreppssätt. Målet är att främja barnens lärande och välbefinnande samt mångsidiga kompetens. Barnens spontana verksamhet, personalens och barnens gemensamma idéer till verksamhet och verksamhet som planerats av personalen ska komplettera varandra. Den pedagogiska verksamheten inom småbarnspedagogiken ska genomsyra den helhet som består av fostran, undervisning och vård.

Referensram för den pedagogiska verksamheten:

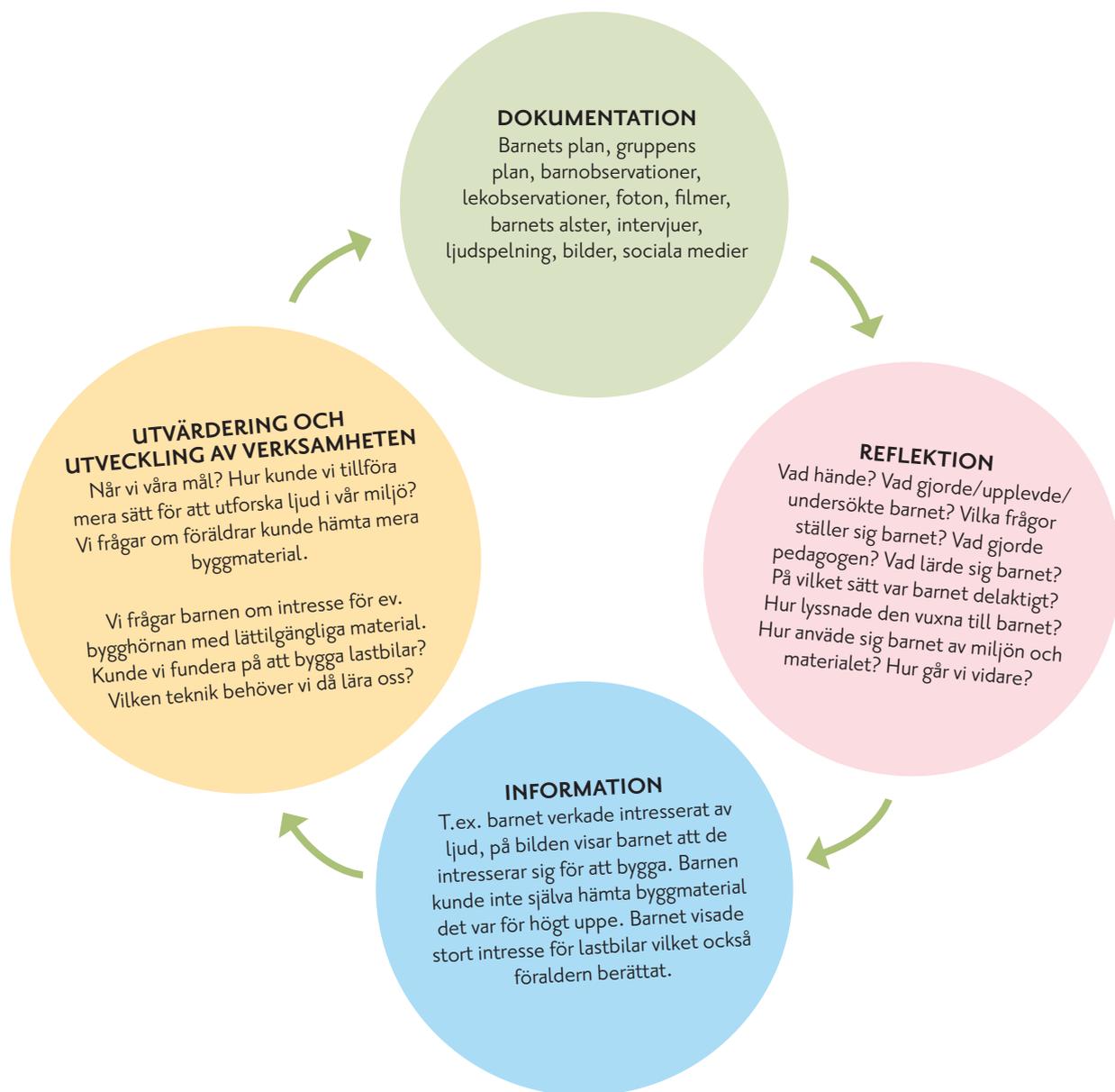
En målinriktad och inkluderande verksamhet utgår från värdegrunden, synen på lärandet, verksamhetskulturen, mångsidiga lärmiljöer, samarbete och arbetsätt. Barnens intressen och behov samt viktiga aspekter som anknyter till barnens uppväxtmiljö ska utgöra utgångspunkter för planeringen av verksamheten. En annan utgångspunkt är de olika lärområdena.

4.1. Pedagogisk dokumentation

Pedagogisk dokumentation används vid planering, genomförande, utvärdering och utveckling av den småbarnspedagogiska verksamheten. Att använda sig av pedagogisk dokumentation är en kontinuerlig process där observationer och dokument används för att skapa förståelse för den pedagogiska verksamheten, för barnets intressen och läroprocesser. Pedagogisk dokumentation synliggör verksamheten och möjliggör att barnen och vårdnadshavarna kan delta i utvärderingen, planeringen och utvecklingen av verksamheten.

Som grund för pedagogisk dokumentation används dokumentation i form av; Barnets individuella plan, gruppens plan, barnets alster, barnobservationer, lek observationer, fotografier, filmer, ljudinspelning m.m. Dokumentationen blir pedagogisk och fungerar som ett verktyg för synliggörande och utvecklande av verksamheten när pedagogerna reflekterar och tolkar dokumentationen och använder den för att utveckla den småbarnspedagogiska verksamheten.

Syftet med pedagogisk dokumentation är att förverkliga småbarnspedagogisk verksamhet utifrån barnen. Den information och förståelse som dokumentationen bidrar till ska användas för att utveckla den pedagogiska verksamheten. Arbetsätten, lärmiljöerna, verksamhetens mål, metoderna och innehållet ska utgå ifrån barnens intressen och behov.

4.2. Mångsidiga arbetssätt

Småbarnspedagogikens uppdrag och mål samt barnens ålder, behov, förutsättningar och intressen ska styra valet av arbetssätt. Barn lär sig naturligt genom inkluderande och aktiverande arbetssätt som främjar kreativitet och delaktighet. Exempel på detta är spontan och ledd lek, utforskande, skapande, fysisk aktivitet och att uppleva och uttrycka konst. Också digitala verktyg, applikationer och miljöer ska utnyttjas i verksamheten. Arbetssätten ska vara mångsidiga och de ska vara både verktyg och föremål för lärandet. Därför är det viktigt att personalen handleder barnen att pröva och använda olika arbetssätt både i mindre och större grupper och självständigt. Barnen ska uppmuntras att fråga och fundera samt att dra slutsatser och lösa problem tillsammans.

Personalen förutsätts ha yrkeskompetens och sensitivitet att uppfatta pedagogiska möjligheter i olika situationer. Det innebär bland annat förmåga att lägga märke till barnens initiativ och känslotillstånd samt att förändra och anpassa sitt agerande enligt det. Yngre barns initiativ är ofta kroppsliga och non-verbala, vilket förutsätter sensitiv närvaro av personalen och en god kännedom om barnen.

Barnen ska delta i planeringen och valet av arbetssätt enligt sina förutsättningar. De ska ha möjlighet att utforska världen med alla sina sinnen och hela kroppen och att pröva olika arbetssätt. En variation av arbetssätt ger barn i olika åldrar och barn som lär sig på olika sätt möjlighet att uppleva att de lyckas. Mångsidiga arbetssätt förutsätter mångsidiga lärmiljöer. Personalens och barnens kompetens ska tas till vara då man använder sig av olika arbetssätt och då man tillsammans prövar och utvecklar nya arbetssätt. Leken genomsyrar alla arbetssätt men även leken i sig är viktig för barnet.

4.3. Leken

En verksamhetskultur som uppmuntrar till lek bekräftar lekens betydelse för barnets välbefinnande och lärande. Leken har en central roll inom den småbarnspedagogiska verksamheten i Raseborg. Varje barn har rätt att utgående från sina egna förutsättningar och förmågor leka och delta i gemensam lek. Personalen har medvetenhet om lekens betydelse och skapar förutsättningar för självstyrd och ledd lek för varje barn i verksamheten. I den småbarnspedagogiska verksamheten kan man exempelvis kombinera drama, improvisation eller sagor för att utveckla lekens gång och bygga upp olika lekvärldar ute och inne.

Personalen ska utgående från inkluderande principer systematiskt och målinriktat stödja barnens lek och handleda den antingen utanför eller genom att själv delta i leken. Personalens fysiska och psykiska närvaro stödjer kommunikationen mellan barnen och förebygger konfliktsituationer. Personalen ska dokumentera och observera leken och på så sätt få insikt i barnens tankar, intressen, deras känslor och upplevelser. Kännedom om barnkultur och medier riktade till barn hjälper personalen att förstå barnens lekar. Även olika spel och digitala verktyg erbjuder möjligheter för barns lek.

Personalen ska vara lyhörd, ha yrkeskompetens och ett genuinsensitivt förhållningssätt för att upptäcka barnens initiativ till lek och kunna bemöta dem på ett lämpligt sätt. Man behöver fästa uppmärksamhet vid den verbala kommunikationen och vägledningen så att den vuxna med sitt agerande inte begränsar lekens möjligheter. Man behöver vara medveten om sina egna uppfattningar beträffande könsroller och stereotyper.

Kommunikationen mellan personalen och barnen samt barnen emellan lägger grunden för barnens tanke- och språkutveckling och deras växande förmåga att leka.

Personalen ansvarar för att leken får den tid och rum, lugn och ro samt att lämpliga lekredskap och material är tillgängliga för barnen. Lärmiljöerna ska anpassas efter leken eftersom leken inte nödvändigtvis håller sig inom anvisat område. Leken finns med i vardagens olika ledda och spontana aktiviteter ensam eller tillsammans med andra.

Möjligheter till lek, lekmiljöer och lekredskapen och materialens tillgänglighet ska utvärderas och utvecklas tillsammans med barnen och vårdnadshavarna. Barnens förutsättningar för lek och eventuella hinder för lek uppmärksammas och utvärderas kontinuerligt bl.a. i barnens individuella planer och i de gruppvisa planerna. Personalen ska diskutera iakttagelser i anknytning till barnens lekar med vårdnadshavarna. På det sättet kan man främja att leken fortsätter hemma eller i den småbarnspedagogiska verksamheten.

4.4. Lärområden

Lärområdena beskriver den pedagogiska verksamhetens centrala mål och innehåll. Lärområdena styr hur personalen tillsammans med barnen ska planera och genomföra en mångsidig och helhetsskapande pedagogisk verksamhet. Barnen har rätt att få mångsidiga upplevelser inom de olika lärområdena. Lärområdena ska inte genomföras som separata helheter, utan deras teman ska kombineras och anpassas utgående från barnens intressen och kompetens. Lärområdena är indelade i fem helheter:

1. Språkens rika värld
2. Mina många uttrycksformer
3. Jag och vår gemenskap
4. Jag utforskar min omgivning
5. Jag växer, rör på mig och utvecklas.

En helhetsskapande pedagogisk verksamhet gör det möjligt att granska och undersöka olika företeelser och fenomen i ett brett perspektiv. Den centrala utgångspunkten för verksamheten är barnens frågor och intressen. Teman kan till exempel växa fram i samband med lekar, sagor, utflykter eller i spontana kommunikationssituationer mellan barnen och personalen samt i kommunikationen barnen emellan. Det är på personalens ansvar att hitta sätt att synliggöra barnens önskemål, tankar och intresseområden samt att beakta dessa i planeringen och förverkligandet av verksamheten. Det sätt på vilket målen för lärområdena förverkligas varierar beroende på temat, situationen och hur barnen lär sig. Personalen ansvarar för att den pedagogiska verksamheten främjar utvecklingen och lärandet hos barn i olika åldrar.

4.4.I. Språkens rika värld

Tvåspråkigheten i Raseborg ses som en resurs som stöds och utvecklas i alla daghemsgrupper.

<p>I. SPRÅKENS RIKA VÄRLD</p> <p>UPPDRAG: Att stödja utvecklingen av barnens språkliga kunskaper och färdigheter samt deras språkliga identiteter. Intresse och nyfikenhet för språk, texter och kulturer stärks.</p> 	<p>ALLMÄNNA MÅL:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Stödja barnets förmåga att kommunicera utgående från barnets utveckling och förutsättningar. • Stödja barnets förmåga att förstå språk. • Utveckla barnets förmåga att producera tal • Stärka förmågan att anpassa språket i olika situationer. • Stödja barnens språkliga minne och ordförråd. • Öka språklig medvetenhet. • Öka intresse för talat och skrivet språk och småningom för läsande och skrivande. 	<p>INNEHÅLL OCH METODER /SAKER ATT UTVÄRDERA:</p> <p>Personalen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Bemöter barnen sensitivt i såväl verbal som non-verbal kommunikation. • Verbaliserar den dagliga verksamheten (t.ex.känslor, föremål, handlingar). • Erbjuder en mångfald av språkliga modeller, använder ett rikt och korrekt språk. • Lockar och uppmuntrar till och ger tid för barnens berättelser, förklaringar och diskussioner. • Tar del av barnens intressen och upplevelser, lyssnar aktivt, bekräftar och berikar språkligt det barnen berättar. • Skapar möjligheter och rutiner som lockar till växelverkan och berättande i små grupper. • Dokumenterar barnens alster (berättelser, kommunikation mm.). • Gör barnen bekanta med barnlitteratur, sagor, ramsor, sånglekar. • Läser högt för barnen och använder böcker pedagogiskt, språkmedvetet och målinriktat. • Gör barnen bekanta med olika visuella, auditiva och audiovisuella meddelanden och texter. • Stöder barnen i att utveckla förmågan att skilja på talat och skrivet språk. • Uppmuntrar barnen att lekskriva och lekläsa. • Använder bilder, föremål och tecken som stöd för kommunikationen samt uppmuntrar barnen att kommunicera på olika sätt. • Fäster uppmärksamhet vid och berikar den språkliga lärmiljön (olika arrangemang för att påverka gruppens ljudmässiga miljö, bilderböckerna lockande framlagda på barnens nivå, lugna läshörnor, bilder och foton som lockar till diskussion, skrivna texter, ord och bokstäver synliga på barnens nivå). • Raseborg använder sig av SpråkPeda som ett verktyg för att stödja barnets språkutveckling.
---	---	--

4.4.2. Mina många uttrycksformer

I Raseborg finns ett mångsidigt konst- och kulturutbud som upprätthålls av kommunen, organisationer och föreningar. I samarbete med dessa kan utbudet utnyttjas inom den småbarnspedagogiska verksamheten, t.ex. samarbetet med biblioteket kring kulturstigen.

2. MINA MÅNGA UTTRYCKSFORMER

UPPDRAG: Att på ett målinriktat sätt stödja utvecklingen av barnens musikaliska, visuella, verbala och kroppsliga uttrycksförmåga och låta barnen bekanta sig med kulturarvet och olika konstarter.

Allmänna mål:

- Stärka barnens positiva självbild.
- Ge utrymme för barnens kreativitet
- Se och uppleva konst på ett mångsidigt sätt.
- Stärka barnens färdigheter att uttrycka sig på olika sätt.
- Ge barnen musikaliska upplevelser, stärka intresse och förhållande till musik.
- Utveckla barns förhållande till bildkonst, annan visuell konst och kulturarvet.

INNEHÅLL OCH METODER /SAKER ATT UTVÄRDERA:

Personalen

- Inspirerar barnen till att använda alla sinnen.
- Stöder barnen i att uttrycka känslor och tankar via olika konstformer.
- Tar vara på kulturutbudet i närmiljön
- Gör barnen bekanta med mångsidiga redskap, material och tekniker.
- Skapar estetiska och inspirerande lärmiljöer
- Uppmuntrar barnen till ett undersökande och forskande angreppssätt.
- Lyssnar på, upplever och skapar musik tillsammans med barnen, t.ex. genom att sjunga, spela på instrument, röra sig till musik, lyssna på rytmer - uppmuntrar till musikframföranden.
- Tolkar, skapar och analyserar bilder och skulpturer tillsammans med barnen, t.ex. genom att handleda i användningen av olika tekniker och deras kombinationer, måla, rita, bygga, modellera.
- Analyserar tillsammans med barnen konstverk, medieinnehåll, föremål, natur, byggnader.
- Gör barnen bekanta med hantverkstraditioner, t.ex. genom att bygga, sy, snickra.
- Gör barnen bekanta med barnlitteratur, ordkonst, teater, drama, dans, lek.
- Skapar mediepresentationer tillsammans med barnen.

4.4.3. Jag och vår gemenskap

Barnen i Raseborg lever i mycket olika miljöer, allt från landsbygdens bysamhällen till städernas kärncentrum. Genom att barnet deltar i småbarnspedagogiken i sin egen näromgivning och blir som aktiv deltagare i verksamheten en del av en egen gemenskap, växer också förståelsen för mångfalden i världen.

3. JAG OCH VÅR GEMENSKAP

UPPDRAG: Att utveckla barnens förmåga att förstå mångfalden i närmiljön och att öva sig att fungera i den. Uppdraget betraktas ur olika perspektiv: etiskt tänkande, åskådning, närmiljöns förflutna, nutid och framtid samt media.

Allmänna mål:

- Stödja barnens förmåga till etiskt tänkande.
- Främja ömsesidig respekt och förståelse för olika åskådningar.
- Leva sig in i historiska händelser och situationer.
- Lära sig förstå att människor är olika men lika värda.
- Utveckla barnens färdigheter i käll- och mediekritik - mediefostran.

INNEHÅLL OCH METODER /SAKER ATT UTVÄRDERA:

Personalen

- Stöder barnen i att bearbeta och diskutera på olika sätt etiska teman som t.ex.: vänskap, rätt och fel, rättvisa i vardagliga situationer.
- Skapar tillsammans med barnen gemensamma regler för gruppen.
- Gör barnen bekanta med de åskådningar och traditioner som är representerade i barngruppen.
- Diskuterar och undersöker mångfalden i närmiljön, t.ex.: via gäster, besök, evenemang, olika yrken tillsammans med barnen.
- Planerar och firar årstids- och andra fester tillsammans med barnen.
- Gör barnen bekanta med den egna familjens historia i samarbete med vårdnadshavare, mor- och farföräldrar.
- Bekantar sig tillsammans med barnen med olika medier och uppmuntrar barnen att pröva på att producera medieinnehåll, t.ex.: sagor, musik, bildkonst, lek, drama.

4.4.4. Jag utforskar min omgivning

I Raseborg fostras barnen till ansvarskännande aktörer i naturen och omgivningen genom små handlingar. Varje barngrupp gör upp sin egen plan för en hållbar utveckling. Intresset för matematisk och naturvetenskaplig problemlösning väcks redan i 1-3 års grupperna.

4. JAG UTFORSKAR MIN OMGIVNING

UPPDRAG: Att ge barnen färdigheter att iaktta, strukturera och förstå sin omgivning – matematiskt tänkande, miljö- och teknologifostran.

Allmänna mål:

- Stödja utvecklingen av barns matematiska tänkande, t.ex. taluppfattning, uppfattning om tid och rum.
- Stärka en positiv inställning till matematik.
- Stärka barnens förhållande till naturen, lära barn att bete sig ansvarsfullt i miljön och handleda till att stegvis tillägna sig en hållbar livsstil.
- Skapa förutsättningar för barnet att komma till insikt om att tekniken är ett resultat av mänsklig aktivitet.

INNEHÅLL OCH METODER /SAKER ATT UTVÄRDERA:

Personalen

- Hjälper barnen att stifta bekantskap med matematik och dess delområden på ett åskådligt och lekfullt sätt.
- Uppmuntrar barnen att klassificera, jämföra, rangordna saker, hitta och skapa lagbundenheter.
- Stöder barnen i att se och räkna upp talföljder med hjälp av rim och ramsor.
- Ordnar möjligheter för och uppmuntrar barnen att mäta och öva plats- och jämförelsebegrepp med rörelselekar, genom att rita, med hjälp av redskap.
- Stärker barnens geometriska tänkande genom att bygga, pyssla, modellera.
- Funderar tillsammans med barnen kring tidsbegrepp genom att iaktta årstider och dygnets tider.
- Upptäcker och beskriver tillsammans med barnen matematik i vardagliga situationer och i lärmiljöerna - inspirerar till problemlösning.
- Lär sig i miljön, om miljön, att agera för miljön tillsammans med barnen genom utflykter, diskussion, undersöka och iaktta naturfenomen, känna igen olika växt- och djurarter.
- Upptäcker tillsammans med barnen teknik i omgivningen och hitta egna kreativa lösningar genom att bygga med leksaker, material, experiment.
- Bekantar sig tillsammans med barnen med hur digitala verktyg fungerar.
- Stärker barnens förhållande till naturen och den byggda miljön.
- Uppmuntrar barnen att bekanta sig med undersökande och experimenterande arbetssätt.
- Lär barnen en hållbar livsstil och dess påverkan på miljön.
- Genom upplevelser främjas barnens förståelse om att de genom egna handlingar kan påverka en hållbar livsstil utan att de som barn behöver ta ett för stort ansvar.

4.4.5. Jag växer, rör på mig och utvecklas

I Raseborg fäster man särskild vikt vid att förverkliga motionsrekommendationerna för barn. I varje daghem uppgörs en årsplan för gymnastik och rörelse. Därtill utses en motionsansvarig vars uppgift är att följa med förverkligandet av årsplanen samt att tillsammans med andra utveckla motionsverksamheten t.ex. genom förslag till anskaffningar och genom samarbete med stadens idrottsverksamhet.

5. JAG VÄXER, RÖR PÅ MIG OCH UTVECKLAS

UPPDRAG: Tillsammans med vårdnadshavarna lägga grunden för en livsstil som värnar om hälsa och välbefinnande och som främjar fysisk aktivitet.

Allmänna mål:

- Inspirera och möjliggöra för barnen att röra på sig på många olika sätt under alla olika årstider, beakta årstidstypiska rörelseformer.
- Regelbunden, barncentrerad mångsidig målinriktad fysisk fostran.
- Känna glädje över att röra på sig.
- I samarbete med vårdnadshavare uppmuntra till rörelse också på fritiden.
- Matfostran, positivt förhållningssätt till mat, ätande och mångsidiga matvanor
- Ett positivt förhållningssätt till hälsosam livsstil
- Stödja barnens förmåga att sköta sin hälsa, trygghet och säkerhet.
- Utveckla barnens grundmotoriska färdigheter, kroppskänedom och kroppskontroll och förmåga att tänka på sin hälsa, trygghet och säkerhet.

INNEHÅLL OCH METODER / SAKER ATT UTVÄRDERA:

Personalen

- Möjliggör utevistelse under alla årstider, lär ut och uppmuntrar barnen att leka traditionella gårdss lekar.
- Bereder möjlighet för barnen att dagligen fritt röra på sig inne och ute.
- Garanterar en regelbunden barncentrerad mångsidig, målinriktad fysisk fostran, t.ex.: rörelse- och balansövningar, sago- och musikgymnastik.
- Fäster uppmärksamhet vid att redskap är trygga.
- Ser till att redskapen kan användas av barnen.
- Ordnar utflykter och aktivitet i olika utrymmen och varierande terräng.
- Förverkligar matfostran i enlighet med de nationella kostrekommendationerna (*Terveyttä ja iloa ruoasta, 2017*).
- Stöder barnens färdigheter i att sköta personlig hygien.
- Diskuterar med barnen om betydelsen av vila, lugn och ro.
- Lär och handleder barnen kring säkerhet och trygghet i olika lärmiljöer och dagliga aktiviteter.
- Lär och handleder barnen att röra sig i närtrafiken samt om regler och sätt att röra sig tryggt.
- Lär barnen be om och söka hjälp.
- Lär och handleder barnen i att känna igen sina egna, personliga gränser/personlig integritet.

4.5. Precisering gällande språk och kultur

Småbarnspedagogiken är en del av ett kulturellt föränderligt och mångfacetterat samhälle. Den kulturella mångfalden ses som en resurs. I samarbete med andra ser man rätten till sitt eget språk, sin kultur, sin tro och sin åskådning som en grundläggande rättighet. Inom småbarnspedagogiken värdesätts och utnyttjas den mångskiftande kulturarven och den kulturella, språkliga och åskådliga mångfalden inom gruppen och omgivningen. Detta förutsätter att personalen har kunskap om olika kulturer och åskådningar samt förmåga att se och förstå saker ur olika synvinklar och att sätta sig in i andras situation.

De upplevelser, de färdigheter och den kunskap om sitt kulturarv som barnen fått inom småbarnspedagogiken stärker deras förmåga att tillägna sig, utnyttja och förändra kulturen. Exempelvis lekar, matsituationer, fester erbjuder tillfällen att dela upplevelser från olika traditioner och sedvänjor. Personalen läser mångsidig barnlitteratur så att varje barn får möjlighet att känna igen sig i bokens innehåll och personer, vad gäller såväl kön, etnisk bakgrund, religion, samhällsklass, funktionsförmåga som familjekonstellation. Barnen stöds i att skapa ett positivt förhållningssätt till mångfalden i omgivningen. Samtidigt främjas en kulturellt hållbar utveckling där målsättningen är att stärka den kulturella identiteten och öka kännedomen om och respekten för andra kulturer.

En hållbar kultur är en kultur som inte har stannat upp utan som lever och förändras i växelverkan med människor och med omgivningen. I en hållbar kultur godkänns människors olikheter och respekteras vars och ens grundläggande fri- och rättigheter. En kulturellt hållbar utveckling värderar de regionala särdragen, främjar människors och regioners välmående och möjliggör bevarandet och utvecklingen av olika kulturer.

I en språkmedveten småbarnspedagogik är man medveten om att språken är närvarande hela tiden och överallt. Personalen förstår språkets centrala betydelse för barnens utveckling och lärande, för kommunikation och samarbete samt för identitetsskapande och delaktighet i samhället. Att synliggöra flerspråkigheten stöder barnens utveckling i en mångkulturell värld. Personalen behöver vara

medveten om att de fungerar som språkliga modeller för barnen och därmed fästa uppmärksamhet vid sitt eget språkbruk. Personalen uppmuntrar barnen till att använda språk mångsidigt. Barnens språkliga utgångsläge uppmärksammas och de får tid och tillfällen till varierande språkbruk. Barnens egna språk värdesätts och barnen ges möjlighet att använda dem.

För att utvärdera och utveckla en språkmedveten pedagogik används i Raseborg det nationella SpråkPeda-verktyget. Med hjälp av SpråkPeda blir personalen medveten om barnens flerspråkighet för att sedan kunna synliggöra det i barngruppens vardag. Verktyget handleder personalen att reflektera, utvärdera och utveckla en språkmedveten pedagogik.

Inom småbarnspedagogiken i Raseborg skapar personalen en kommunikationsatmosfär där varje barn tryggt kan uttrycka sina åsikter och där varje individs kultur värdesätts. För att garantera barnens delaktighet bör man försäkra sig om att varje barn får en möjlighet att bli förstörd och att förstå det som sker i runt omkring. Personalen skapar medvetet tillfällen och rutiner som erbjuder möjligheter till dialog, berättande och sagoläsning i mindre grupper. Som stöd för kommunikationen använder personalen gester, ansiktsuttryck, kroppsspråk, föremål, bilder och/eller ritprat.

I den småbarnspedagogiska verksamheten ska barn med ett främmande språk som modersmål och flerspråkiga barn få stöd för att utveckla sina språkkunskaper, sina språkliga och kulturella identiteter och sin självkänsla. En del av barnen blir bekanta med den finländska kulturen och det svenska eller finska språket först då barnet börjar i småbarnspedagogiken. Småbarnspedagogiken stödjer barnets integrering i det finländska samhället. Vårdnadshavarna ska få höra om den finländska småbarnspedagogikens mål, innehåll och metoder. Personalen ska diskutera familjens språkmiljö, språkval, flerspråkiga och kulturella identiteter samt utvecklingen och betydelsen av barnets modersmål – ett eller flera – med vårdnadshavarna. Vid behov används tolk i diskussion med vårdnadshavarna för att garantera ömsesidig förståelse.

I Raseborg fungerar SpråKi-nätverket (Språk-Kielet) där målsättningen är att utveckla och stöda ett språk- och kulturmedvetet småbarnspedagogiskt arbete. Som ett arbetsredskap för personalen finns en elektronisk SpråKi-hemsida där man har samlat material som personalen kan använda som stöd i sitt arbete.

4.5.1. Två- och flerspråkighet i Raseborg

Två- och flerspråkigheten ses som en rikedom i Raseborg. Målet är att hos alla barn väcka intresse och en positiv attityd till språk och inläring av dem samt att bekräfta barns språkliga identitet.

Det finns barn i den småbarnspedagogiska verksamheten som har både svenska och finska som hemspråk. Stadens officiella språk, svenska och finska, uppmärksammas i vardagen i småbarnspedagogiken såväl i planeringsskedet som i själva verksamheten, t.ex. genom sång och musik, ramsor och tal. Målsättningen är att väcka alla barns intresse och positiva attityd både till de bägge inhemska språken samt alla de språk som gruppen representerar och på det sättet stärka de två- och flerspråkiga barnens språkliga identitet.

Barn med annat hemspråk, vars svenska/finska inte motsvarar åldersnivån, får inom småbarnspedagogiken i Raseborg undervisning i svenska/finska som andra språk. Undervisningen är målinriktad och baserar sig på regelbunden observation och kartläggning av varje barns språkliga färdigheter. Vid kartläggningen av de språkliga färdigheterna används gemensamt överenskomna metoder, såsom exempelvis observation och dokumentation av barnets språkliga färdigheter i olika situationer i vardagen samt SpråkPeda-materialet. Av det tredelade materialpaketet används första delen "Utvärdering av en språkmedveten lärmiljö" i alla barngrupper och fungerar som en del av grupplanen då lärmiljöer planeras, utvärderas och utvecklas. Andra delen i SpråkPeda "Iakttagelser av den språkliga värld som flerspråkiga barn lever i" tas i bruk då barnet omringas av två eller flera språk. Materialpaketets tredje del "Uppföljning av ett flerspråkigt barns färdigheter i svenska" tas i bruk som stöd i kartläggningen och uppföljningen av barnets färdigheter i svenska så väl som stöd i planerandet av S2-undervisningen.

Med hjälp av mångsidiga kommunikationssituationer och lärmiljöer ska barnen ges möjlighet att använda och tillägna sig svenska eller finska som andraspråk. Ett konkret språk och ett uttrycksförråd som används i vardagen ska vara utgångspunkten för att tillägna sig svenska eller finska. Förmågan att förstå och förmågan att producera språk ska knytas samman. På detta sätt lär sig barnet att göra iakttagelser och uttrycka sina tankar, känslor och åsikter på ett eget och för situationen lämpligt sätt. Att ett barn bekantar sig med och försöker lära sig det svenska eller finska språket ska inte jämföras med stödet som ges i småbarnspedagogiken (kapitel 5).

Läraren inom småbarnspedagogik ansvarar för planeringen, förverkligandet, utvärderingen och den pedagogiska dokumentationen av S2-undervisningen i sin grupp. Läraren ansvarar också för samarbetet med vårdnadshavarna. Hela personalen deltar i förverkligandet av en språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik samt i förverkligandet av S2-undervisningen.

Personalen är medveten om modersmålets betydelse för barnets utveckling och lärande och stöder föräldrarna i deras uppgift att lära ut och stöda hemspråket. Språkutvecklingen gällande barnets hemspråk diskuteras tillsammans med föräldrarna då barnets individuella plan för småbarnspedagogik görs upp och utvärderas. Ansvar för att upprätthålla och utveckla barnets modersmål och kultur ligger i första hand hos vårdnadshavarna. I barnets individuella plan för småbarnspedagogik antecknas de pedagogiska mål och metoder man med vårdnadshavarna kommit överens om för undervisningen i svenska/finska som andra språk.

I gruppens plan antecknas de pedagogiska målen och metoderna för barnens språkfostran. Då småbarnspedagogikens lärmiljöer planeras beaktas alla barns språk och kultur. I planeringen beaktas bl.a. barnens vårdnadshavare, personal som pratar samma språk, bibliotekstjänster och informations- och kommunikationsteknik. Barnens varierande språkliga och kulturella bakgrund och färdigheter ses som någonting som på ett positivt sätt berikar gemenskapen. I en språk- och kulturmedveten småbarnspedagogik knyts språk, kulturer och åskådningar ihop till en del av den småbarnspedagogiska verksamhetens helhet.

Inom småbarnspedagogiken i Raseborg arbetar en språk- och kulturlärare som både handleder och konsulterar personalen kring ärenden angående barn med flera hemspråk och kulturer samt deltar vid behov i kartläggningen av språknivån, planerandet av s2 undervisningen och utvärderingen i samarbete med personalen.

4.6. Språkbud

Målet för språkbud är en funktionell tvåspråkighet. Barnet tillägnar sig det nya språket i meningsfulla, naturliga situationer under hela dagen. Barnet pratar sitt första språk, men uppmuntras att använda språkbudsspråket. Pedagoger fungerar som språklig förebild och skapar gynnsamma situationer för språktillägnad.

I Raseborgs stad ordnas språkbud på finska och svenska i en del av stadens daghem. Språkbudet inleds vid 3-4 års ålder och pågår tills barnet börjar förskolan på kommande skolspråk. Språkbudsdaghemets förskola erbjuder de barn som gått i språkbudet minst en veckotimme i språkbudsspråket under förskoleåret.

5.
STÖD FÖR BARNET

---

5. STÖD FÖR BARNET

Ett barn som deltar i småbarnspedagogisk verksamhet har rätt att få allmänt, intensifierat eller särskilt stöd i enlighet med lagen om småbarnspedagogik[1]. Genom att stödet ges i rätt tid och är rätt riktat, individuellt och i enlighet med barnets behov främjar man barnets utveckling, lärande och välbefinnande. Samtidigt förebygger man att svårigheten växer och blir allt mer komplex samt motarbetar risken för marginalisering. Småbarnspedagogiken genomförs enligt principen om inkludering.

Stödet ska ordnas utgående från barnets styrkor samt behov som anknyter till barnets lärande, utveckling och välbefinnande. Barnet ska höras med beaktande av hans ålder och utveckling. I småbarnspedagogiken omfattar stödet såväl lösningar som möter barnets individuella behov som lösningar som berör hela gruppen och lärmiljöerna. I den småbarnspedagogiska verksamheten ska personalen se till att alla barn känner sig accepterade som individer och som medlemmar i gruppen. Genom att uppmuntra barnet och ge barnet möjligheter att lyckas stöds utvecklingen av barnets positiva självbild. Barnets behov av stöd och stödåtgärder ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik i daghemmet eller familjedagvården.

5.1. Principer och ansvar för att ordna stöd

Anordnaren av småbarnspedagogik har skyldighet att ge barnet det stöd hen behöver i daghemmet eller i familjedagvården. Behovet av stöd för barnet ska bedömas och stödet ska ordnas utan dröjsmål. Stödet i småbarnspedagogiken ska ordnas som allmänt, intensifierat och särskilt stöd i enlighet med inkluderande principer. Utgångspunkten är att varje barn har rätt att få stöd i den egna barngruppen med hjälp av olika flexibla arrangemang. Om barnets behov av stöd förutsätter det har barnet rätt att delta i småbarnspedagogisk verksamhet i en mindre grupp eller i en specialgrupp.

För barnet är det viktigt att stödet ges kontinuerligt och konsekvent under tiden i småbarnspedagogiken och i förskoleundervisningen samt när barnet övergår till den grundläggande utbildningen.

Ansvar för att ordna och genomföra stödet

Raseborgs stad beslutar om rutinerna, genomförandet och verksamhetssätten för att ordna stödet och om utvärderingen av stödet i daghemmet och familjedagvården. Anordnaren av småbarnspedagogik ska följa upp och utvärdera hur stödet som ges räcker till och vilken effekt det har.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska besluta om samarbetsstrukturerna, ansvarsfördelningen och verksamhetssätten för samarbetet med vårdnadshavarna samt för det sektorsövergripande samarbetet. Anordnaren av småbarnspedagogik ska också besluta om arbetsfördelningen med olika aktörer när det gäller att ordna stödet i sektorsövergripande samarbete. Sakkunniga inom social- och hälsovården ska på begäran av anordnaren av småbarnspedagogiken delta i bedömningen, om bedömningen av stödbehovet kräver det[1].

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 a §

I Raseborg har barnen rätt till tjänster av en speciallärare inom småbarnspedagogik samt till sådana tolknings- och assistenttjänster och hjälpmedel som behövs för att delta i småbarnspedagogiken förverkligas[3]. Beslutet om intensifierat och särskilt stöd samt stödtjänster fattas av kommunen[4]. Om det är frågan om småbarnspedagogik som ordnas av en privat serviceproducent ska beslutet på förslag av serviceproducenten fattas av kommunen där verksamhetsstället inom småbarnspedagogik finns. Om ett barn som behöver stöd deltar i småbarnspedagogisk verksamhet som ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik[5] ska stödet planeras, genomföras

och utvärderas i samarbete[6]. Hela personalen ska i enlighet med sin utbildning, sin arbetsbeskrivning och sitt ansvarsområde delta i bedömningen av behovet av stöd och ge det stöd som behövs samt utveckla verksamhetskulturen och verksamhetsätten.

LÄRARE inom småbarnspedagogik

- Huvudansvarig för uppgörande och utvärdering av barnets plan och barnets stöd inom småbarnspedagogiken.
- Har ansvar för att planera stödet som ska antecknas i barnets plan för småbarnspedagogik och för att utvärdera hur stödet har genomförts.
- Huvudansvarig för den pedagogiska verksamheten i barngruppen och att det planerade stödet verkställs och utvärderas.
- Samarbetar regelbundet med vårdnadshavarna kring stödåtgärder i den vardagliga verksamheten.
- Följer med barnens utveckling i gruppen med syfte att tidigt upptäcka barns stödbehov.
- Ansvarar för samarbetet med terapeuter och nätverk kring barn.

BARNSKÖTARE/RESURSBARNSKÖTARE inom småbarnspedagogik

- Följer och verkställer barnens planer för småbarnspedagogik i den dagliga verksamheten.
- Använder sig av överenskomna metoder och hjälpmedel för att verkställa barnets behov av stöd i den dagliga verksamheten.
- Samarbetar regelbundet med vårdnadshavarna kring barnets stödåtgärder.
- Följer med barnens utveckling i gruppen med syfte att tidigt upptäcka barns stödbehov.

DAGHEMSFÖRESTÅNDARE

Daghemsföreståndaren ansvarar för att stödet som ges inom småbarnspedagogiken håller hög kvalitet, för genomförandet av stödet och för att personalen har uppdaterad kompetens som motsvarar barnens stödbehov[7]. Föreståndaren ska se till att personalen som en del av barnets plan för småbarnspedagogik planerar stödet för barnet. Det planerade stödet ska utvärderas utgående från barnets behov, minst en gång per år.

- Ansvarar för att assistenterna får information om sina arbetsuppgifter samt för uppföljning av assistentresursen (enligt blankett för ändamålet).
- Ansvarar för att barnets plan för småbarnspedagogik följer med barnet vid flytt av daghem/ kommun.
- Ansvarar för att göra förvaltningsbeslut inom det allmänna stödets stödtjänster och inom det intensifierade stödet.

SPECIALLÄRARE inom småbarnspedagogik

Barnet har rätt att få tjänster och undervisning av en speciallärare inom småbarnspedagogik om hens behov av stöd förutsätter det. Stödet kan vara regelbundet, på deltid eller heltid. Det kan genomföras som samordnad undervisning eller kompanjonundervisning tillsammans med läraren för gruppen.

- En speciallärare ska vid behov delta i bedömningen av barnets behov av stöd och stödåtgärder samt i planeringen och utvärderingen av hur de genomförs.
- Deltar vid behov i uppgörande och utvärdering av barns planer för småbarnspedagogik i samband med stöd.
- Stödet som ges kan vara individuellt för barnet och/eller undervisning som genomförs i grupp[8].
- Sakkunskapen hos speciallärare används för att konsultera personalen och vårdnadshavarna [9].
- Handleder assistenter tillsammans med lärare inom småbarnspedagogik.
- Observerar det enskilda barnet och barngruppen.

SPRÅK- OCH KULTURLÄRARE inom småbarnspedagogik

- Konsulterar och handleder personalen i förverkligandet av en språkmedveten pedagogik och i mångkulturellt samarbete med vårdnadshavare.
- Fungerar som sakkunnig i ärenden gällande språk- och kultur, bistår med råd och anskaffning av hjälpmedel och material.
- Observerar vid behov det enskilda barnet och kartlägger barnets språknivå och planerar och utvärderar S2-undervisning i samråd med personalen.
- Handleder personalen att arbeta med lämpliga samarbetsparter vid behov av stöd för undervisningsspråket.
- Deltar vid behov i uppgörande och utvärdering av barns planer för småbarnspedagogik - sakkunnig i barns ärenden angående främmande språk och flerspråkighet.

ASSISTENTER inom småbarnspedagogiken

Inom småbarnspedagogik kan det finnas assistenter som är specifika för en grupp eller ett barn^[1] och som har i uppgift att stödja barnet eller barnen i gruppen och göra det möjligt för dem att delta i verksamheten. Det här kan även till exempel innebära att assistenten hjälper de övriga barnen i situationer då läraren inom småbarnspedagogik kommunicerar med barnet som behöver stöd och bidrar med pedagogiska innehåll som anknyter till barnets individuella mål.

- Deltar i uppgörandet, genomförandet och utvärdering av innehållet i barnets/barnens planer för småbarnspedagogik i samarbete med den övriga personalen.
- Använder sig av överenskomna metoder och hjälpmedel för att verkställa barnets behov av stöd i den dagliga verksamheten.
- Samarbetar regelbundet med vårdnadshavarna kring stödåtgärder.
- Följer med barnets/barnens utveckling i gruppen.

DAGVÅRDSPLANERARE

- Huvudansvarig för den pedagogiska verksamheten inom familjedagvården.
- Ansvarar för kontakt till speciallärare inom småbarnspedagogik vid eventuellt stödbehov.
- Ansvarar för att de planerade stödåtgärderna verkställs och utvärderas.
- Ansvarar för att planen för stöd antecknas och utvärderas i barnets plan för småbarnspedagogik.
- Ansvarar för att inleda eventuell omplacering till daghem ifall barnets stödbehov så kräver.

Om barnets bästa förutsätter det är det möjligt att i samarbete med vårdnadshavaren föra diskussioner om att barnet får en plats vid ett daghem för att få det stöd hen behöver.

FAMILJEDAGVÅRDARE

- Huvudansvarig för den pedagogiska verksamheten i barngruppen och att det planerade stödet verkställs och utvärderas.
- Planeringen och utvärderingen av stödet kan göras i samarbete med en lärare och/eller speciallärare inom småbarnspedagogik.
- Ansvarar för att vid stödbehov hos barn kontakta dagvårdsplaneraren och specialläraren.
- Samarbetar regelbundet med vårdnadshavarna kring stödåtgärder i den vardagliga verksamheten.
- Följer med barnens utveckling i gruppen med syfte att tidigt upptäcka barns stödbehov.

5.1.1. Specialpedagogikens ledningsgrupp

Specialpedagogikens ledningsgrupp består av chefen för småbarnspedagogik, två daghemsföreståndare och speciallärare inom småbarnspedagogik. Gruppen samlas ca en gång i månaden och som sammankallare fungerar chefen för småbarnspedagogik.

LEDNINGSGRUPPENS uppgifter är:

- Att diskutera och koordinera resurser enligt stödbehov inom stadens småbarnspedagogik.
- Att komma med förslag på alternativa stödformer för barngrupperna samt stödja enheternas föreståndare gällande förvaltningsbeslut.
- Sträva till ett jämlikt förfarande vid fördelning av resurser.
- Att utveckla specialpedagogiken inom stadens småbarnspedagogik och förskoleundervisning.

Ärenden kring stödbehov i daghemsgrupper förs till ledningsgruppens kännedom av speciallärarna inom småbarnspedagogik i samråd med föreståndaren. Speciallärarna är också de som informerar daghemsföreståndare om ledningssgruppens beslut. Chefen för småbarnspedagogik delger också skriftligt beslut om resurserna till daghemsföreståndaren och specialläraren inom småbarnspedagogik.

[2] Lag om småbarnspedagogik 15 d §

[3] Lag om småbarnspedagogik 15 c §

[4] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

[5] Kommun, samkommun eller privat serviceproducent, se kapitel 1.1

[6] Lag om småbarnspedagogik 15 b §

- [7] Lag om småbarnspedagogik 31 §
[8] Lag om småbarnspedagogik 15 c §
[9] Lag om småbarnspedagogik 15 d §
[10] Lag om småbarnspedagogik 15 c §
[11] Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

5.2. Samarbete i samband med stöd

Småbarnspedagogiken ska ordnas i samarbete med barnet och vårdnadshavaren så att varje barn, enligt sin utveckling och sina behov, får ta del av fostran, undervisning och vård samt det stöd som barnet behöver[1]. Stödet för barnet förutsätter fungerande samarbetsstrukturer på lokal nivå och att man utvecklar gemenskapsfrämjande verksamhetsätt.

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 a §

5.2.1 Samarbete med barnet och vårdnadshavaren

En utgångspunkt för att kunna ge tidigt och tillräckligt stöd är att vårdnadshavaren och personalen inom småbarnspedagogik har delad information om barnet och barnets behov. Barnets rätt att få stöd och de centrala principerna för att ordna stödet samt stödet och stödformerna som ges till barnet ska diskuteras med vårdnadshavaren. Barnet ska delta i samarbetet på det sätt som är ändamålsenligt och lämpligt för hans ålder och utvecklingsnivå. Barnet ska höras och hans åsikter ska tas i beaktande.[1]

Vårdnadshavaren ska kontaktas genast om det framgår att ett barn har utmaningar i anslutning till sin utveckling eller sitt lärande eller om personalen känner oro för barnets välbefinnande. Vårdnadshavaren ska ges information om hur barnets ärenden behandlas, hur uppgifter fås och lämnas ut samt om sekretess relaterade frågor.[2] Om det behövs ska man använda tolk vid diskussionerna. Målen med att genomföra stödet nås bäst när alla parter deltar i samarbetet.

Ett barn kan även få stöd genom andra tjänster för barn och familjer. Det är viktigt att de lokala tjänsterna för barn och familjer utgör en ändamålsenlig helhet då stödet för barnet ordnas.[3]

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 d §, 4. mom.

[2] Lag om småbarnspedagogik 40–41 §

[3] Lag om småbarnspedagogik 7 § och RP 40/2018 rd, s. 87–88

5.2.2. Sektorsövergripande samarbete

Det sektorsövergripande samarbetet ska utgå från barnets bästa. Med barnrådgivningen, barnskyddet, rådgivning i uppfostrings- och familjefrågor via Familjecentret i Raseborg och annan socialservice ska man komma överens om samarbetsrutinerna och principerna när ett barns ärende behandlas eller i situationer som kräver myndigheters ingripande. Sektorsövergripande samarbete ska i första hand ordnas med vårdnadshavarens samtycke. Bestämmelserna om sekretess och utbyte av uppgifter ska följas i samarbetet[1].

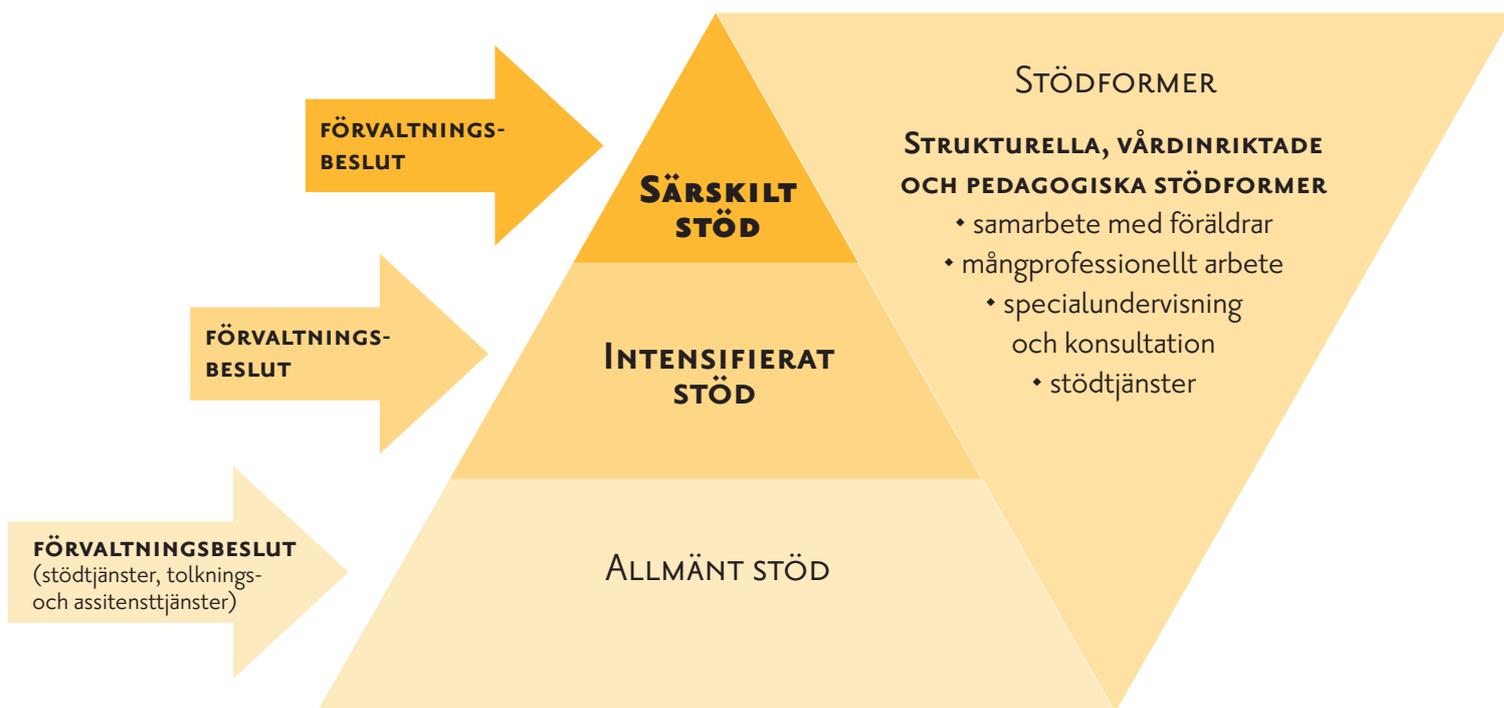
Småbarnspedagogisk verksamhet ordnas också inom den specialiserade sjukvården. Genom samarbete mellan småbarnspedagogiska tjänster och sjukhuset eller instansen i fråga ska kontinuiteten i småbarnspedagogiken säkerställas med hänsyn till barnets hälsa och ork. Det är särskilt viktigt att barnet kan bibehålla trygga mänskliga relationer.

Ett barn kan på grund av en svår funktionsnedsättning eller sjukdom behöva förlängd läroplikt[2]. Beslut om förlängd läroplikt fattas i allmänhet innan läroplikten börjar. Barnets vårdnadshavare ska i god tid få information om hur den förlängda läroplikten ordnas i praktiken. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan[3] föreskrivs om beslut i anknytning till förlängd läroplikt och olika alternativ att ordna förlängd läroplikt.

[1] Lag om småbarnspedagogik 40–42 §

[2] Läropliktslag 2 § 3 mom. (12/4/2020)

[3] Grunderna för förskoleundervisningens läroplan 2014, kapitel 5.5 Särskilt stöd

5.3. Genomförandet av stödet inom småbarnspedagogiken

Verksamhetsformerna inom småbarnspedagogiken är kommunal och privat daghemsverksamhet, kommunal och privat familjedagvård[1]. De olika verksamhetsformerna av småbarnspedagogik skiljer sig från varandra i fråga om lärmiljöer, resurser, personalens utbildning och behörighetsvillkor, personalstruktur, barngruppens storlek och relationstalet mellan barn och personal. Möjligheterna att ge stöd varierar inom de olika verksamhetsformerna.

[1] Lag om småbarnspedagogik 1 §

[2] Lag om småbarnspedagogik 1 §

Deltagandet i den småbarnspedagogiska verksamheten lägger en god grund för barnets utveckling, lärande och välbefinnande.

Svårigheter ska förebyggas genom olika pedagogiska arrangemang arbetssätt. Sådana är till exempel

- systematisk differentiering av verksamheten
- flexibel gruppindelning
- anpassning av lärmiljöerna
- tydlig dagordning
- rytm i de dagliga aktiviteterna

Den lämpligaste nivån av stöd[1] för barnet och stödformerna[2] ska fastställas i enlighet med principerna för stöd, om en högklassig pedagogik inte svarar mot barnets individuella behov. Stödformerna inom småbarnspedagogiken innebär sådana pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödåtgärder som barnet behöver. Initiativet till att stärka stödet för barnet kan komma från personalen i gruppen, från vårdnadshavaren eller från andra sakkunniga

Barnet har rätt att få stöd på en lämplig nivå genast då behovet av stöd har upptäckts. Barnets möjligheter att få stöd förutsätter ingen medicinsk diagnos eller andra utlåtanden av sakkunniga inom hälsovården eller socialvården. Barnet har också rätt till stöd tjänster och hjälpmedel enligt sitt behov av stöd[3].

Anordnaren av småbarnspedagogik ansvarar för de stödåtgärder och hjälpmedel som barnet behöver för att delta i småbarnspedagogiken. Sådana är till exempel

- Arrangemang som hänför sig till rörlighet och andra fysiska funktioner (rullstolsramper och räcken).
- Hjälpmedel som tillgodoser behov i anknäring till barnets kommunikation, syn, hörsel eller rörlighet, eller något annat fysiskt behov hos barnet (leksaker som stöder kommunikation och interaktion, digitala applikationer, spel eller ljudböcker).

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 a §

[2] Lag om småbarnspedagogik 15 b §

[3] Lag om småbarnspedagogik 15 c §

[4] Lag om småbarnspedagogik 35 § och 38 §

STÖDNIVÅER

ALLMÄNT STÖD

Ett barn som deltar i småbarnspedagogik har rätt att som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken få sådant allmänt stöd som barnets individuella utveckling, lärande eller välbefinnande förutsätter. Det allmänna stödet genomförs i den egna barngruppen. Allmänt stöd är den första åtgärden för att svara på barnets behov av stöd. Allmänt stöd består av enskilda stödformer, till exempel enskilda pedagogiska lösningar och stödåtgärder med vilka man påverkar situationen i ett så tidigt skede som möjligt. Stödet för barnet är kortvarigt och/eller till sin intensitet lägre i jämförelse med det intensifierade och särskilda stödet. Man ska tillgodose barnets individuella behov av stöd till exempel genom att använda lämpliga material, redskap, undervisningsprogram eller stöd som ges på deltid av en speciallärare. Allmänt stöd förutsätter inte ett förvaltningsbeslut, utan stödet ska alltid ges när behovet av stöd framkommit. Det allmänna stödet ordnas i samarbete mellan läraren inom småbarnspedagogik och den övriga personalen. Ett förvaltningsbeslut ska fattas om användningen av eventuella stödtjänster såsom tolknings- och assistenttjänster samt hjälpmedel[1].

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 c §

INTENSIFIERAT STÖD

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få intensifierat stöd som är individuellt planerat och som utgår från hela gruppen om det allmänna stödet inte räcker till. Stödet är till sin intensitet starkare och mer individuellt än det allmänna stödet. Stödet ges under en kortare period eller för en längre tid enligt barnets individuella behov, och det ska inledas genast när behovet av stöd framkommit. Intensifierat stöd ska ges så länge barnet behöver det. Stödet för barnet intensifieras genom att man planerar stödet och ökar eller stärker sätten med vilka man genomför stödet. Intensifierat stöd består av flera stödformer som tillämpas regelbundet och samtidigt. Intensifierat stöd som ges i rätt tid förebygger att barnets stödbehov blir mer komplexa i ett senare skede. En eventuell diagnos i ett senare skede eller inledning av habilitering får inte ställas som villkor för att barnet ska få stöd[1]. För att ge intensifierat stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut[2].

[1] RP 148/2021 rd, s. 33

[2] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

SÄRSKILT STÖD

Ett barn ska inom småbarnspedagogiken få individuellt planerat särskilt stöd om det allmänna eller intensifierade stödet inte räcker till. Barnet kan få särskilt stöd på grund av funktionsnedsättning, sjukdom, försenad utveckling eller något annat sådant behov av stöd för lärande eller utveckling som avsevärt sänker barnets funktionsförmåga. Särskilt stöd är den starkaste nivån av stöd som ges inom småbarnspedagogiken. Ett barn kan få stöd direkt i form av särskilt stöd om barnets stödbehov förutsätter det. Ett barn har rätt att få särskilt stöd genast när behovet av stöd framkommer. Särskilt stöd består av flera stödformer och stödtjänster som tillämpas kontinuerligt och på heltid. För att ge särskilt stöd förutsätts ett förvaltningsbeslut[1].

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

5.3.1. Stödnivåer

Nivåerna av stöd som används i småbarnspedagogiken är allmänt stöd, intensifierat stöd och särskilt stöd. Övergången från en stödnivå till en annan ska genomföras flexibelt och nivån av stöd ska alltid bedömas från fall till fall. För att få intensifierat eller särskilt stöd förutsätts inte att barnet först har fått stöd på någon annan stödnivå. Ett barn som får intensifierat eller särskilt stöd ska beaktas i dimensioneringen av daghemmets eller familjedagvårdens personal[4].

Stödmaterial Tre nivåer av stöd inom småbarnspedagogiken i Raseborg kan användas som hjälp vid planering, uppföljning och utvärdering av stöd för barnet.

5.3.2. Stödformer

Olika stödformer ska användas på alla stödnivåer i enlighet med barnets stödbehov[1]. Olika stödformer kan genomföras samtidigt, genast när behovet av stöd framkommit, som en del av den grundläggande verksamheten inom småbarnspedagogiken. Arbetsätten och lärmiljöerna ska anpassas efter barnets individuella behov. Stödåtgärderna ska planeras pedagogiskt så att barnets delaktighet och rätt att lära sig och vara en del av barngruppen förverkligas utifrån barnets bästa. Stödet för barnet kan omfatta pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformer.

Stödet för barnet ska ordnas som en del av den dagliga verksamheten inom småbarnspedagogiken. När barngruppens storlek bestäms ska man beakta barnen som behöver stöd och deras bästa, deras behov av stöd och nivån av stöd samt att det är möjligt för gruppen att uppnå målen som fastställts för småbarnspedagogiken.

PEDAGOGISKA STÖDFORMER kan innefatta:

- En tydlig struktur i barnets dagliga rutiner.
- En sensitiv och tillgänglig växelverkan- och kommunikationsmetoder som ersätter tal, såsom tecken, bilder eller olika teknologiska lösningar.
- Gemensamma och ändamålsenliga pedagogiska och specialpedagogiska arbetssätt och metoder.
- Planering, observation, dokumentation och utvärdering av den småbarnspedagogiska verksamheten.

Specialpedagogiska metoder som grundar sig på ett barns individuella behov kan planeras, tillämpas och genomföras som verksamhet för det enskilda barnet, för en mindre grupp eller för hela barngruppen gemensamt. I enlighet med en inkluderande värdegrund inom småbarnspedagogiken ska man i planeringen och genomförandet av det pedagogiska stödet i första hand använda verksamhetssätt där stödet som barnet behöver genomförs som en del av barngruppen.

STRUKTURELLA STÖDFORMER kan innefatta:

- Att stärka personalens kunnskap samt deras specialpedagogiska kompetens.
- Minska antalet barn i gruppen.
- Se över personaldimensioneringen och/eller personalstrukturen.
- Tolknings- och assistenttjänster.
- Användning av hjälpmedel.
- Beaktande av hinderfrihet.
- Små- och specialgrupper.

VÅRDINRIKTADE STÖDFORMER innebär:

- Metoder och verksamhetssätt som tillgodoser vården, omsorgen och assistansen för barnet.
- Hälso- och sjukvård tillgodoses (medicinering, kost, rörlighet, hjälpmedel).
- Samarbete med sakkunniga inom social- och hälsovården (handledning och rådgivning).

Vid verksamhetsstället inom småbarnspedagogik ska man alltid från fall till fall bedöma om läkemedelsbehandling eller sjukvård kan genomföras som en del av den grundläggande verksamheten. För varje barn ska man göra en helhetsbedömning av barnets situation. Läkemedelsbehandlingen eller sjukvården av barnet ska inte vara beroende av stödnivån enligt lagen om småbarnspedagogik, utan vården ska ges oberoende av stödnivån enligt barnets behov.

De pedagogiska, strukturella och vårdinriktade stödformerna ska tillgodoses barnets bästa och behov av stöd och de ska bedömas lokalt och från fall till fall. Till exempel när man planerar användningen av hjälpmedel eller assistansen för barnet ska dessa stödåtgärder i första hand ordnas så att barnet är en del av kamratgruppen och deltar i samma utrymnen och situationer som den övriga barngruppen.

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 b §

[2] Lag om småbarnspedagogik 35 § 2 mom. och 38 § 2 mom.

5.4. Bedömning av stödet för barnet

Stödet för barnet ska utvärderas på alla stödnivåer inom småbarnspedagogiken[1]. Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov, men ändå minst en gång om året, till exempel i samband med att Barnets plan för småbarnspedagogik ses över, när stödbehovet förändras eller när det sker ändringar i lärmiljön. Processen med bedömningen av barnets behov av stöd kan påbörjas utifrån iakttagelser som gjorts av personalen inom småbarnspedagogiken. Initiativet kan också komma från vårdnadshavaren, barnrådgivningen eller personalen inom social- och hälsovården.

När man granskar stödet för barnet som helhet ska man bedöma från fall till fall vilka lösningar som bäst tillgodoser barnets bästa. Vid bedömningen av stödbehovet, stödåtgärderna och när stödet genomförs ska man beakta barnets åsikter och önskemål och samarbeta med vårdnadshavaren[2].

En speciallärare inom småbarnspedagogik deltar i den utsträckning det behövs i bedömningen av barnets behov av stöd. Social- och hälsovårdsmyndigheterna ska delta i bedömningen på begäran av anordnaren av småbarnspedagogik, om bedömningen av stödbehovet

och motiveringen av stödlösningarna förutsätter även annan sakkunskap än sådan pedagogisk sakkunskap som personalen inom småbarnspedagogiken innehar.

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 a och d §
[2] Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 20 §

5.5. Barnets plan för småbarnspedagogik i samband med stöd

Barnets behov av stöd det vill säga stödnivån, stödformerna och hur de ska genomföras samt ansvars- och arbetsfördelningen när det gäller stödet ska antecknas i Barnets plan för småbarnspedagogik[1]. En person som har behörighet som lärare inom småbarnspedagogik ansvarar för att göra upp och utvärdera planen i samarbete med den övriga personalen och barnets vårdnadshavare. Personalen har i uppgift att stödja vårdnadshavarens och barnets delaktighet när planen görs upp och utvärderas. Målet är att fungera i samförstånd med barnet och vårdnadshavaren. Barnets åsikt ska klarläggas och beaktas då planen görs upp och utvärderas (kapitel 1.3). Barnens åsikter kartläggs via text observation, Min Kvant eller med hjälp av SASY-materialet (samtal med hjälp av symboler).

Stödbehovet och hur stödet genomförs ska bedömas och planen ska granskas efter behov minst en gång om året eller när stödbehovet förändras[2]. Hur målen för verksamheten har uppnåtts ska antecknas i planen och målen ska ändras så att de motsvarar barnets förändrade stödbehov. Om behovet av stöd och stödåtgärderna har upphört ska detta antecknas i planen. En bedömning av barnets behov av stöd görs också alltid då barnet börjar i förskoleundervisningen. I grunderna för förskoleundervisningens läroplan föreskrivs om stöd för barnets växande och lärande för barn i förskoleundervisningen. När det gäller småbarnspedagogik som kompletterar förskoleundervisningen ska eventuellt stöd samordnas med det stöd som ges i förskoleundervisningen och antecknas i Barnets plan för småbarnspedagogik.

Före intensifierat eller särskilt stöd påbörjas ska en utvärdering av eventuella tidigare stödåtgärder och deras effekt antecknas i Barnets plan för småbarnspedagogik. Utvärderingen ska innehålla en beskrivning av stödåtgärderna och av utvärderingen och utvecklingen av deras effekt. Utvärderingen ska också innehålla en motivering för vilka stödåtgärder barnet skulle ha nytta av och vilka som på bästa sätt individuellt tillgodoser barnets bästa.[3]

Barnets plan för småbarnspedagogik används när man fattar ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster[4]. Om en bedömning av barnets behov av stöd har gjorts i Barnets plan för småbarnspedagogiken, ska denna bedömning beaktas när ett förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller ett beslut om stödtjänster fattas. Barnets plan för småbarnspedagogik ska uppdateras så att den motsvarar innehållet i förvaltningsbeslutet.

I Barnets plan för småbarnspedagogik ska även antecknas eventuella social- och hälsovårdstjänster, till exempel habilitering för barnet, om det är relevant med tanke på ordnandet av småbarnspedagogiken för barnet[5].

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 d § ja 23 §
[2] Lag om småbarnspedagogik 15 d § och 23 §
[3] RP 148/2021 rd, s. 36
[4] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

5.6. Beslut om intensifierat stöd och särskilt stöd samt stödtjänster

Anordnaren av småbarnspedagogik ska utan dröjsmål fatta ett förvaltningsbeslut där man beslutar om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster för barnet utifrån en bedömning av behovet av stöd[1]. I förfaringsstadiet för förvaltningsbeslutet ska förvaltningslagen tillämpas. Innan beslutet fattas ska anordnaren av småbarnspedagogik höra barnets vårdnadshavare eller en annan laglig företrädare[2]. Även barnets vårdnadshavare kan ansöka om intensifierat eller särskilt stöd för barnet[3]. Förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som ansvarar för ordnandet av småbarnspedagogiken och beslutet är i kraft tills vidare. En besväransvisning ska fogas till beslutet, eftersom vårdnadshavaren kan söka ändring i beslutet genom besvär[4]. Ett beslut ska alltid motiveras[5]. Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras[6].

5.6.1. Förfaringsprocessen i Raseborg

I beslutet om intensifierat och särskilt stöd ska man ange och besluta om stödformer, verksamhetsstället inom småbarnspedagogik och stödtjänster[7]. Om det inte fattas ett beslut om intensifierat eller särskilt stöd för barnet, ska ett separat förvaltningsbeslut om stödtjänster fattas inom allmänt stöd. I beslutet ska man ange och besluta om stödtjänster[8].

För ett barn som deltar i privat småbarnspedagogik som omfattas av lagen om småbarnspedagogik ska förvaltningsbeslutet fattas på serviceproducentens förslag i kommunen där verksamhetsstället finns[9]. Om småbarnspedagogiken för barnet ordnas som köpt tjänst eller om den privata serviceproducenten får stöd för privat vård via FPA ska förvaltningsbeslutet fattas av kommunen som har ansvar för ordnandet av småbarnspedagogiken.

Barnets småbarnspedagogik kan ordnas av flera än en anordnare av småbarnspedagogik. Om barnet deltar i småbarnspedagogik som ordnas av två olika kommuner, till exempel på grund av växelvist boende, ska ett

förvaltningsbeslut fattas separat av båda kommunerna. Anordnarna av småbarnspedagogik har i en sådan situation skyldighet att utifrån barnets bästa planera, genomföra och utvärdera stödet i samarbete. Varje aktör ska fatta ett eget förvaltningsbeslut.

Förvaltningsbeslut om intensifierat eller särskilt stöd eller om stödtjänster ska verkställas omedelbart. Beslutet kan verkställas även om det inte har vunnit laga kraft. Verkställigheten innan beslutet har vunnit laga kraft är av central betydelse med tanke på rättsskyddet. Genom ett beslut kan man inte besluta om social- och hälsojourer för barnet, såsom hjälpmedel för medicinsk rehabilitering eller service och stödåtgärder enligt handikappservicelagen.

Barnets behov av stöd, hur väl stödet räcker till och hur det genomförs ska bedömas efter behov (se kapitel 5.4). Förvaltningsbeslutet ska ändras eller upphävas om behovet av stöd förändras i samband med att Barnets plan för småbarnspedagogik ses över eller i samband med övrig utvärdering.

När personal inom småbarnspedagogik, vårdnadshavare, barnrådgivning eller personal inom social- och hälsovård uppmärksammar barnets behov av stöd ser processen ut som följande:

- Läraren inom småbarnspedagogik ordnar hörande av barnet (t.ex. i form av observation, Min Kvart, SASY) samt hörande av vårdnadshavare (i form av ett samtal kring Barnets plan för småbarnspedagogik). Använd Kallelse till hörandetillfälle blanketten.
- Definiering av stödformer i bilagan till Barnets plan för småbarnspedagogik (4. Stöd för barnet).
- Läraren inom småbarnspedagogik tar ställning till barnets stödnivå. (Kan göras i samarbete med speciallärare inom småbarnspedagogik / daghemsföreståndare.)
- Daghemsföreståndaren gör ett förvaltningsbeslut gällande intensifierat stöd eller stödtjänster inom det allmänna stödet som grundar sig på Barnets plan 4. Stöd för barnet.
- Chefen för småbarnspedagogik ansvarar för beslut inom det särskilda stödet som grundar sig på Barnets plan 4. Stöd för barnet som sänds till chefen för småbarnspedagogik av föreståndaren via krypterad e-post.
- Ett skriftligt beslut på stödnivå och stödformer tilldelas vårdnadshavarna. En besväransvisning fogas till beslutet
- När stödbehovet förändras eller upphävs krävs ett nytt förvaltningsbeslut.

Förfaringssätt för barn i förskoleundervisning med kompletterande småbarnspedagogik:

- Hörande av vårdnadshavare (via samtal). Använd Kallelse till hörandetillfälle blanketten.
- I Wilma dokumenteras att det gjorts en plan för stödet inom småbarnspedagogiken. Använd bilaga till Barnets plan för småbarnspedagogik (4. Stöd för barnet) som bifogas till Barnets plan för lärande.
- Daghemsföreståndaren gör förvaltningsbeslut för stödtjänster inom allmänt stöd samt för intensifierat stöd. Chefen för småbarnspedagogik gör förvaltningsbeslut för särskilt stöd.
- I förskoleundervisningen krävs ett skilt förvaltningsbeslut för särskilt stöd (görs av chefen för småbarnspedagogik).

Förfaringssätt i samarbete med privata serviceproducenter:

- Chefen för småbarnspedagogik gör förvaltningsbeslut för alla stödnivåer.
- Privata serviceproducenter planerar barnets stöd i del 4. Stöd för barn som används inom den kommunala småbarnspedagogiken i Raseborg som grund för förvaltningsbeslut.
- Enhetsansvariga levererar planen för stödet till chefen för småbarnspedagogik personligen eller via krypterad e-post.

[1] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

[2] Förvaltningslag 34 §

[3] RP 148/2021 rd, s. 37

[4] Lag om småbarnspedagogik 62 §

[5] Förvaltningslag 34 §, 45 § 1 mom., 47 §, Lag om småbarnspedagogik 15 a §

[6] RP 148/2021 rd, s. 37

[7] RP 148/2021 rd, s. 37

[8] Lag om småbarnspedagogik 15 c och e §

[9] Lag om småbarnspedagogik 15 e §

[10] RP 148/2021 rd, s. 38

6.
**UTVECKLING
OCH UTVÄRDERING
AV VERKSAMHETEN**

---

6. UTVECKLING OCH UTVÄRDERING AV VERKSAMHETEN

Utvärderingen ska sporra till förbättring av verksamhetens kvalitet. Det primära målet med utvärderingen är att uppmuntra till att utveckla, till att utvecklas och till att försöka sitt bästa.

Anordnaren av småbarnspedagogik ska enligt lag om småbarnspedagogik utvärdera sin verksamhet samt delta i utomstående utvärdering av sin verksamhet. Utvärderingen av verksamheten ska genomföras på eget initiativ, systematiskt och regelbundet. Syftet med utvärderingen är att ta fram utvärderingsinformation om de småbarnspedagogiska tjänsterna i kommunen. På basen av utvärderingsinformationen utvecklas och förändras verksamheten, servicesystemet och servicenätverket för att kontinuerligt förbättra verksamheten.

SJÄLVVÄRDERINGEN är en del av den kvalitetsledning som anordnarna och de privata serviceproducenterna av småbarnspedagogik ska bedriva, det vill säga den är en del av ledningssystemet och ett ledningsverktyg. Självvärderingen är en form av utvärdering genom vilken man tar fram information om verksamheten, verksamhetskulturen och de rådande värderingarna, främst för internt bruk inom organisationen för småbarnspedagogik.

MÅLINRIKTAD SJÄLVVÄRDERING kräver ett reflekterande arbetssätt, det vill säga förmåga att bli medveten om sitt eget sätt att arbeta och om utvecklingen av det. Detta innebär att personalen måste kunna motivera alla sina arbetsmetoder pedagogiskt och om nödvändigt göra förändringar i sitt arbete.

Utvärderingen inom småbarnspedagogiken skiljer sig i vissa avseenden från utvärderingarna inom övriga utbildningssektorer. I utvärderingen bör man beakta särdragen hos det pedagogiska arbetet bland små barn: de lagar och dokument som styr småbarnspedagogiken fastställer inte mål för barnets lärande eller kunnande utan fokuserar på att styra småbarnspedagogiken så att barnen får stöd för sitt lärande, sin utveckling och sitt välbefinnande. Utvärderingen gäller personalens verksamhet. Utvärderingen lägger således vikt vid ett reflekterande arbetsgrepp och kritisk granskning av sin egen verksamhet. Man kan alltså betrakta utvärderingen av småbarnspedagogiken som ett verktyg för helhetsmässig utveckling och styrning av pedagogiken. Hur stödet i småbarnspedagogiken (kapitel 5) genomförs skall vara ett centralt föremål för utvärderingen.

6.1. Utvärderingen på lokal nivå

På lokal nivå utvärderas organiseringen av småbarnspedagogiken, de lokala planerna och genomförande av dem.

På lokal nivå genomförs utvärderingen genom att anordnarna och de privata serviceproducenterna samlar in och tar fram information om sina tjänster, behandlar utvärderingsinformationen, drar slutsatser utifrån informationen och till slut utvecklar och förändrar verksamheten. Syftet med detta är att utveckla verksamheten, servicesystemet, tjänsterna som helhet och servicenätverket för att säkerställa att verksamheten kontinuerligt förbättras.

I juni sammanställs verksamhetsårets utvärdering: föreståndarna sammanställer en helhetsbedömning enligt gemensamma riktlinjer, gruppernas utvärdering, föräldrars enkät, personalenkät, enkät gällande barnets början i dagvård.

Vårdnadshavarna och personalen erbjuds möjlighet att delta i en elektronisk utvärdering av småbarnspedagogiken inom mars månad.

6.2. Utvärderingen på den pedagogiska verksamhetens nivå

Med den pedagogiska verksamhetens nivå avses den småbarnspedagogik som genomförs i barngrupperna i alla verksamhetsformer. På den pedagogiska verksamhetens nivå ligger utvärderingens fokus på personalens verksamhet och den kvalitet på småbarnspedagogiken som barnet möter.

Pedagogiskt ledarskap är en förutsättning för att utveckla verksamhetskulturen. Det pedagogiska ledarskapet innebär att leda, utvärdera och utveckla småbarnspedagogiken på ett målinriktat och systematiskt sätt. På den pedagogiska verksamhetens nivå ansvarar

²⁾ Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, NCU s.27

³⁾ Grunder och rekommendationer för utvärdering av småbarnspedagogikens kvalitet, NCU s.25-26

INDIKATORER som beskrivs och utvärderas i de gruppvisa planerna är:

- Respektfull växelverkan barn-barn, barn-vuxen, vuxen-vuxen
- Hur värderingarna och barnsyn i planen för småbarnspedagogik syns i praktiken.
- Organisation av dagen (bl.a. smågruppsindelning) och säkerhet
- Lärmiljön, hur den stöder barnets utveckling, delaktighet, lärande och lek.
- Mångsidig verksamhet som beaktar alla lärområden.
- Hur kunskap om barnens intressen används i verksamheten.
- Barnets delaktighet
- Barnet som medlem i barngruppen, förebyggande av mobbning
- Fostringssamarbete med föräldrar
- Mångprofessionellt samarbete
- Samarbete mellan olika grupper på enheten
- Pedagogisk dokumentation, hur dokumenteras verksamheten för att dokumentation ska fungera som kontinuerlig utvärdering.

daghemsföreståndaren för att värderingarna och målen i de styrande dokumenten förverkligas i form av pedagogiska tillvägagångssätt. Detta kräver att pedagogiken ska ledas och att goda arbetsförhållanden ska skapas och upprätthållas, att personalens yrkeskompetens och utbildning ska utnyttjas och att verksamheten ska organiseras på ett helhetsmässigt sätt.

Personalens arbetsvälmående utvärderas genom Raseborgs stads personalenkät en gång i året. Resultaten används för att förbättra och utveckla verksamheten.

Gruppvisa planer som uppgörs inom småbarnspedagogiken i Raseborg styr verkställande av gruppens målsättningar. Planen utvärderas kontinuerligt för att säkerställa den pedagogiska reflektionen och självvärderingen för att nå verksamhetens målsättning. Utvärderingen av gruppens plan är en kontinuerlig process med syfte att garantera verksamhetens kvalitet. Förutom den kontinuerliga utvärderingen som sker under team möten varannan vecka under verksamhetsåret utvärderas grupplanen under oktober/november, mars och i juni då hela verksamhetsåret utvärderas. Utvärderingen från ett verksamhetsår används som underlag för nästa års verksamhetsplanering.

De gruppvisa planerna godkänns och följs upp av daghemsföreståndaren, planerna är ett dokument som fungerar som underlag och redskap för det pedagogiska ledarskapet.

småbarnspedagogikens kvalitet förbättras och utvecklas

utifrån de utvecklingsbehov som identifierats. Den kontinuerliga utvärderingen av grupplanen garanterar en möjlighet till kontinuerlig självvärdering, reflektion och målmedveten utveckling av verksamheten.

Med hjälp av en mångsidig utvärdering säkerställs att barnets erfarenheter av situationen beaktas i tillräcklig mån, oberoende av vilka kriterier som används vid utvärdering av verksamheten. Barnets utvärdering kan göras exempelvis via: Min kvart, utvärdering med hjälp av bilder, portfoliutvärdering, projektutvärdering, veckomöten.

I Raseborg utvärderar barnen verksamheten via min kvart vilket innebär att varje barn intervjuas en gång i månaden gällande barnets åsikter, synpunkter och intressen. För min kvart används gemensam fastställd blankett. Vid behov används bildstöd (färdiga bilder, egna bilder från verksamheten, bilder barnen tagit) och övrigt stödmaterial vid intervjuerna. Därtill är barnen delaktiga i uppgörande av sin portfolio och har tillgång till den egna portfolion dagligen.

6.3. Publicering av utvärderingens resultat

Utvärderingens centrala resultat för verksamhetsåret publiceras under maj månad på småbarnspedagogikens hemsida, daghemmens Pedanet sidor och daghemmens anslagstavlor samt förs till kännedom till Raseborgs bildningsnämnd.

